Reino Sepp.

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

LAUPÄEVAL, 25. septembril 1976 Nr. 72 (4162)

Tiiu Leek

Filminäitleja

Tiiu Leek

Kanada TV:s

Kanadas läbi löönud eestlannast TV-filmide näitleja Tiiu Leek, keda hiljuti ka rootsi TV-s oli võimalik näha kanada seeriafilmi ühe peaosalisena, on nüüd sisse mänginud uue seeriafilmi, mis on teadusliku põhilaadiga (ingliskeelne seeria nimi Science International, rahvusvaheline teadus).

Ta on selles seerias partneriks Hollywoodi TV-filmide staarile Joseph Campanellale, kes on spetsialiseerunud just teaduslikku laadi programmidele.

Peaosalist naisossa valiti mitmesaja kandidaadi hulgast. Filmi produtsent Michael Spivak märgib, et Tiiu Leegi valimine johtus mitte ainult tema heast välimusest ja mänguvõimetest tingitult, valiku tegijatele imponeerinud nimelt eriti tema intelligents.

Seeria tutvustab teaduslikke uudiseid uuelaadses esituses (EPL/ME).

Võõrsile 32 a. eest

Septembri lõpunädalatel tähtub 32 aastat sellest, kui kodurandadesse Eestis kogunesid tuhanded inimesed, et põgeneda idast aurorullina läheneva uue kommunistliku vene okupatsiooni eest.

Kogemused terrorirezhiimist 1940/41 olid kõigile söövinud nii meelde, et otsuse tegemine lahkumiseks oli endastmõistetavuseks, kuigi maha tuli jätta kodumaa, omaksed, sõbrad ja eluajal kogutud materiaalsed varad.

Vabadus oli neist kõige tähtsam.

Nüüd, 32 aastat hiljem teame, et paljusid läände pääsnuist oleks tabanud need terroriaktsioonid, mida kogemuste alusel kardeti. Kodumaale jäänud rahval tuli üle elada veel kord massküüditamised, öised vangistamised, hävitushaarangud metsades jne.

Sündmused, mida praegu okupatsioonivõimud kujutavad kui eesti rahva "ünne algust".

Moment Eesti rannast septembris 1944.

N. Liidu maaost:

Tsiviilne maa-ala või luure-baas?

Rootsis on tekkinud vaidlus, kas on sobiv müüa ühele suuriigile strateegiliseilt "örnas" piirkonnas maa-ala, mida selle riigi huvides töötavad kaubanduslikud ettevõtted Rootsis vormiliselt hakkaksid kasutama. Suurriik on N. Liit, kelle autotööstust esindav aktsiaselts Matreco on Luleå kommunaalvõimudega läbirääkimisi pidanud 6 hektari suuruse maa-ala omandamiseks, et sinna püstitada vene autode ümberehitamisetööstust vastavalt Rootsi nõudmisele.

Kommunaalvõimud olid nõus, ent siis alarmeeris üks kohalikke poliitilisi tegelasi ajakirjandust ja kui TV-s ekspertide arvamisi küsiti, siis leidsid need, mh. üks kõrgem sõjaväelane, et selline müük ole kohane.

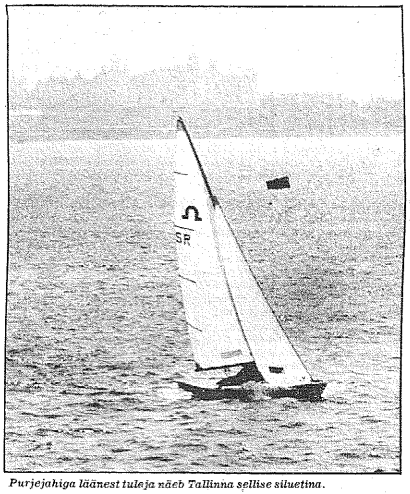
Ka ainult 60.000-ruutmeetriline näiliselt kommersiaalne ala võib omada strateegilist tähtsust, näit. luureelektroonika paigutusvõimalusena. Asukoht on ju Rootsi kaitsele olulisimas piirkonnas.

Kartuste taustal on huvitav paralleele tuua Norrast, kus ajakirjandus tunneb muret Teravmägede pärast, kus vana leppe järele võivad viibida ka venelased, ent mitte sõjalise baasi näol. Kuidas on aga tegelikkus arenenud?

— N. Liidul on tegelikult sõjaline baas Teravmägedel, kus puuduvad ainult mundris sõdurid, vältis hiljuti norra maaolistlik ajaleht Klassekampen artiklis, millele omistas suurt tähelepanu parempoolne ja eriti sagedasti riigikaitsekäsitlusi käsitlev suurleht Morgenbladet.

Morgenbladet konstateeris, et kuigi Klassekampen on kurikuulus maoistlike revolutsionääride häälekandja, on ta siiski aeg-ajalt osutunud hä-

Järg lk. 7

Purjejahiga läänest tuleja näeb Tallinna sellise siluetina.

Kui välis-jaht tuleb Tallinna...

1980-nda aasta olümpiamängude purjespordilinnaks on teatavasti välja valitud Tallinn. Ettevalmistused käivad nii linna fassaadi parandamise kui ka vajalike ehitusprojektide teostamise osas.

Nõukogude korraldajatele on aga eriliseks peamurdmiseks probleem välismaalt tulevate külalistega, keda võib tulla massiliselt nii maad kui merd kaudu — Tallinna lennuväli ei ole avatud välislennukitele.

Ja sadam, sellega on palju muresid, kuna nõukogude bürokraatiat ja võõrastekartust on raske asendada vajaliku paendlikkusega. Mis juhtub, kui Tallinna saabub tuhat-paarthar purje- ja mootorjahti? Olevat küll arvestatud sellega, kuid ilmselt ei ole võimud seni mõtelnudki oma juurdunud politseiliste ja tolliliste sadamarutiinide paendlikumaks muutmisele.

Kuidas toimub läänest saabuva purjejahi vastuvõtmine, sellest annab Eesti Päevaleht tänases lehes ülevaate, olles usutlenud Tallinnas regatil käinud soomlasi.

Jahtidel on "aurulaeva vastuvõtt" — pikkade ankeedi-täitmistega ja keeruliste küsimustega, kus muu hulgas ei puudu ka küsimuse nagu: "kas laevas on täisid?", "on meeskonnal suguhaigusi?", "kas teil on kaasa relvi ja laskemoona?" jne.

Ning muidugi toimub põhjalik paadi läbiotsimine tolli poolt.

Vaata lehekülg 3.

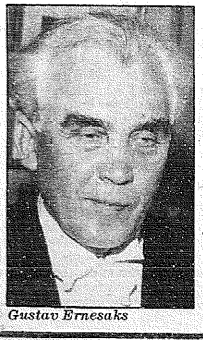
Ernesaks juhatas E. Majas N. Yorgis

Möödunud kolmapäeva õhtul külastas New Yorgi Eesti Maja tuntud koorijuht ja helilooja Gustav Ernesaks, kes koos abikaasaga Tallinnast saabus kahenädalalisele külastusele USA-sse, kus elab ta vend, kes on New Yorgi Eesti Meeskoori lauljaid. Ernesaks saabuski Eesti Majja just meeskoori harjutuse ajal suurema saatjaskonnaga, New Yorgi Eesti Meeskoori esimees Oodu Koern, dr. Ants Pallop, dr. A. Pusträm jt.

Sisenemisel laulis koor just üht Rudolf Tobiase laulu Maaja Duesbergi juhatusel. Esimees katkestas harjutuse ja tutvustas külalist, kes võttis istet ja kuulas pool tundi jätkuvat harjutust.

Siis aga paluti teda ennst koori juhatama, kuna käsil olid just Ernesaksa oma laulud "Näärisokk" ja "Päike vajus pärnapuule". Koor lauliski neid laule autori juhatusel.

Pärast harjutust toimus koori klubiõhtu, kuhu saabus ka koorilikmete abikaasasid ja jäi mulje, et külalise tulek oli juba varem teada. Koori klubivanem Ants Piller tervitas külalisi humoristiliku kõnega ja samas stiilis vastas Gustav Ernesaks. Istuti koos mitu tundi. Praegu 68-aastane Ernesaks vältis kõnelemist poliitilisel pinnal.

Gustav Ernesaks

Kodumaalt saabujad tavaliselt New Yorgi Eesti Maja ei külasta, kuna neid selle eest isegi hoiatatakse. Tundub, et Gustav Ernesaks, kes on Lenini-ordeni kandja ja end. ülemnõukogu liige, kuigi teadaolevalt mitte parteilane, N. Liidu rahvakunstnik jne. saabus New Yorgi Eesti Maja ühenduses Tallinnas äsja nn. kultuurisidemete ühingus tehtud plaanidega uut stiili suhtlemiseks läänes asuvate eestlastega. Gustav Ernesaks seisab lähedal selle ühingu tegevusele nagu enamus eesti kultuuritegelasi, kes kaasa tõmmatakse.

Gustav Ernesaks on 1944. aastast peale Tallinna konservatooriumi professor ja ENSV Riikliku Akadeemilise Meeskoori peadirigent, laulupidude üldjuht ja liige ülemnõukogu neljas koosseisus. Lenini orden annetati talle 1950, ta on saanud korduvalt riiklikke preemiaid.

Nõukogudeaegsest loomingust tõstetakse esile 1949 valminud ooperit Tormide rand. Rikkalikku koorilooming-usse kuuluvad kantaadid, poeemid ja laulud, millistest kodumaal erilise populaarsuse on omandanud "Mu isamaa on minu arm". Ka ENSV hümn on komponeeritud tema poolt (EPL/HR).

EPL Laupäeval, 25. sept.

Täispööre

Valimispäeva ööl murdus 44-aasta pikkune valitsemisrutiin Rootsis — valijaskonna marKantne toetus opositsioonile töi kaasa otse ajaloolise täispöörde. Täispöörde, mis on seda tunduvam, et üle nelja aastakümnega põhjalikult sotsiaaldemokraatidega läbiimbunud administratsiooniaparaat äkki on kaotanud väljakujunenud võimutäiuse ja on sunnitud arvestama uue peremehega, öieti uute peremeestega, sest tegemist ei ole enam ainupartei valitsusega.

Et see on harjumatu ja rahutust tekitav, on arusaadav. Bürokraatiadzhungli tippudes toimuvad loomulikult kiired muudatused, kuid puhtpraktilistel põhjustel jääb suur osa aparatuurist puutumata. Uus rezhiim peab valitsema edasi olemasolevate inimestega olemasolevates asutustes ja eeldades nende lojaalsust. Selleks on nad ametnikena kohustatud.

Viimasel ajal jäi mulje, et sotsiaaldemokraatlik valitsus eriti ametiühingute ja pahema tiiva survel, oli ka ise teel välja aastakümnete jooksul väljakujunenud selgest segamajanduse rutiinist ja kaldus üha enam kiusatuse poole katsetada märksa laiema sotsialiseeritud sektori loomisega. Ühelt poolt surve vähemate majandusüihikute liitmiseks suurühikuteks, teiselt poolt nende suurühikute üha kasvav koormamine, et siis nende raskustesse sattumisel kasutada võimalusi kontrolli riigi kätte viimiseks.

Plaani kerkis maa täielik riigistamine ja elutähtsamate tööndusalade natsionaliseerimine ja mitte kaua enne valimisi tuli ametiühingute programmi nn. Meidneri fondide loomine, mis ekspertide arvates teatud aja jooksul andnuks võimaluse kontrollida suurt osa tööndueslust. Ja siin tõenäoliselt tehkiski valijatel ebakindluse moment, sest valitsuserakond oli lahkumas aastakümnete pikkuselt edukalt segamajanduse toetamise poliitikalt, mis toonuks kaasa üha suuremat tsentraliseerimist ja võimukontsentratsiooni.

Paroolid "kindlusest" tuleviku ees said eksperimentaalsuse maigu, seda eriti paljude negatiivsete kogemuste ees riiklike ettevõtete majandamisega.

Et võimukontsentratsioon "mehele tänavalt" üha rohkem tunda andis on selga. Seda näitasid arvutud opiniooniavaldused "ülevalt" tehtud otsuste vastu, milliste muutmine aga ka õigustatud motiivide puhul kippus pörkuma prestiižhiile — bürokraatia prestiižhile, kus kõikvõimsad poliitikud mõtlevad kõigi eest. Kus esineb enda seadusest üleseadmist, nagu see ilmnes poliitilise valuutasumma smugeldamisel Soome ja avalikust arvamisest üle seadmist nagu see ilmnes ametiühingulise tegelase Hans Ericsoni suvitusest Kanaari saartel, kuigi ta ise oli kogu Rootsit üles kutsunud boikoteerima.

Nn. Pomperipossa-afäär paljastas mitte ainult vigu maksustamisseadustes vaid ka vastumeelsust nende vigade kõrvaldamises, milliste efekt, nagu valimiste ajal selgus, on ulatunud üsna madalate sissetulekuklassideni. Niinimetatud eksperdid ei ole lihtsalt suutnud oma loodud rägastikus ette näha viltuminevaid efekte. Bürokraatia rataste vahele jäänud inimene on sageli tundnud ennast kaitsetuna, eriti kui tal puuduvad ressursid protsessimiseks.

Kahtlemata on Rootsi 44 sotsiaaldemokraatliku aasta jooksul palju edasi jõudnud ja mandaadi pikendamise motiiviks ka kriitilistel momentidel on valijal tavaliselt olnud lihtsa mehe mõttekäik: mis käes, seda tean, mis pole käes, seda ei tea. Kui sellest mõttekäigust äkki välja hüpatakse, siis ilmselt kartusest, et see, mis on käes, kipub muutuma. Ja siis on juba võimalus riskida millegi uuega. Kui peeker vahutab üle.

Valimiskampaania lõpuspurdi teemaks oli tuumaenergia. Kohati kirgliku veendumusega diskuteeritud, mis jättis mulje, et küsimus angazheeris nii poliitikuid kui valijaid. Näib, et see küsimus aitas parandada centerni opinnooniuurimustes tagasi läinud populaarsust, kuigi teiselt poolt küsimuses vastupidisel arvamisel olnud moderaadid ja folkpartiet saavutasid suurima edu mandaatide kasvu osas. Kaheldav aga on, et see, nagu peaminister arvas, oleks olnud valitsuserakonna kaotuse põhjuseks esmaselt.

Otsustavaks kujunes pinna all kääriv kriitika ja rahulolematus, mida sotsiaaldemokraatial tuleb lähemalt analüseerida opositsiooniseisundis tagasituleku eest võideldes. Võibolla on siin Gösta Söderlundil, sotsiaaldemokraatlikul kolumnistil folkpartieti Vestmanlands Läns Tidningis (kuhu ta maandus pärast tema eemaldamist Dala Demokrateni peatoimetaja kohalt (s)-partei rahuolematuse töttu tema iseseisvate vaadetega) õigus, kui ta ütleb, et võimuvahetus on kasuks sotsiaaldemokraatiale. See annab uue kontakti rahva soovidega ja kriipsutab alla demokraatliku süsteemi vajadust arvestada rahvaga kui peremehega. Bürokraatidel on kalduvus seda unustada.

Täispööre valitsemises ei too muidugi täispööret rahva elatustasemes, küll aga praktilise poliitika suundades. Ükski valitsus Rootsis, kes on olenev rahvast, ei saa ära võtta midagi saavutatud hüvedest — vastupidi peab ta andma hüvesid juurde, et oma positsiooni kindlustada. Enesealalhoiu instinkt kahtlemata sunnib kodanlikke erakondi koostööle ja võimalikult teguvõimsa tugeva valitsuse loomisele.

Kolm aastat on lühike aeg ja üle võetav pärand suur. Kõigepealt ootavad ees stabiliseerimise sammud, suurenenud majandusliik kokkuhoid, maksumarginaalide humaniseerimine töötahte arendamiseks, ettvõtluse ergutamine, individiidiga arvestamine, inflatsiooniga võitlemine ja maksumaksja kaitsmine selle efektide eest indeksisüsteemiga jne.

Möistmine individuaalsuse vastu suureneb tõenäoliselt ka erakoolide küsimuses, samuti vähemuste ja enamuse ühetõigusluses. Sellesse sektorisse kuulub teatavasti ka vähemuspressi kohtlemine. Võib arvata ka, et Rootsi neutraalsus ja neutraalsuse kaitse pälvivad erilist tähelepanu. Need on olnud aktsepteeritud terminid küll ka varem, kuid viimastel aastatel paraku teatud ühekülgsuse kallakuga, mis vajab justeerimist. Kailak, mis teatavasti ulatub ka monopoli raadiosse ja TV-sse pikemat aega. Näis, kuidas uus luud siin pühib.

Rahvas tegi oma otsuse. Rahvas jääb nüüd ootama, et lootused täituvad. Ei saa unustada, et reaalsetes häältearvudes on blokkide vahe endiselt küllaltki väike. Kuid uued tuuled on liikumas ja puhastavad demokraatiat.

KLA

• Vastukarva

KAATRIPÄEV on üle Rootsi. Mitte üksi kaotajatel, vaid ka võitjatel. Esimesed küsivad miks? Ja on huvitav, et just kaotajad hakkavad otsima põhjusi. Võitjaid (olgu poliitikas, sõjas või kaardi- ja malemängus) tihti põhjused ei huvita. Igaüks mängis ju võidule ja võit tuligi.

Aga kaotaja on mu s. Ja kuna üksi kaotaja ei taha ennast süüdi tunn istada või halvaks pidada, siis peavad vead olema väljaspool teda. Aftonbladet näiteks loetleb kõig epeal neid selku, mis kodanlaste meelest on põhjustanud sotsiaaldemokraatide kaotust: aatomienergia küsimus, palgasaajate fondide projekt ja osa kristlaste loobumine oma eri erakonnast. Aga kommentaar on: see on kodanlaste jutt, seda ei saa usaldada. Meie peame ise oma kaotuse põhjused välja analüüsima. Olgu peale.

PAREMTUUL on uus mõiste, mis pärast valimisi moodi on läinud. Eriti nende hulgas, kellele see tuul päri ei olnud. Seni oli olemas põhjatuul, lõunatuul jne. Küsimus kerkib — kust kandist see paremtuul puhub? Arvatavasti küll läänest. Sest sealt tuleb ju palju ebameeldivaid asju (paljude, nende hulgas Rootsi raadio ja TV meelest).

Tuulega on niimoodi, et see kipub tuulutama, eriti kui tuleb ootamatust suunast. Kui kuskil majas, näiteks Rootsi riigi ministeeriumites, on varutud ainult ühesuunalise tuule vastu ja äkki hakkab puhuma otse vastassuunast. See võib ju palju tolmu üles keerutada, paberivirnu segi ajada ja koguni nohu tekitada. Niisuguse tuule tuulutamise tulemuseks on tihti selgad, mida varnasti kutsuti skandaalideks, uuemal ajal aga peenema nimega afäärideks. (Afäär tähendab ju teatavasti algselt äri — ja äridega on ju selle juures tihti tegemist, koguni eramajanduslike äridega).

MIDA ARVATA valimiste tulemuste järele Rootsi ühiskonna sügavamate soovide kohta? Näib, et rootslased eelistavad vett ja õli, mis on tuntud ained, aatomile, mis sootuks tundmata, kuigi see on kõikjal meie sees ja ümber. Tundub ka, et rootslane (vähemalt pisut rohkem kui 50 prots.-lises ulatuses) tahab kõigest hoolimata olla ja määrata ise. Isegi oma teenitud raha kasutada ise — igal juhul suuremat osa sellest. Ja ta on siiski umbusklik ühiskonna vastu, kuigi vähemalt see sõna peaks talle tuttav olema massimeediumidest. Viimasel ajal on küll ühiskonda tihti samastatud bürokraatiaga.

Selgub, et "kõik võim ühiskonnale" ei ole sama mis "kõik võim rahvale". Ühiskond on anonüümne olend, mis räägib kodanlikuga ametniku vahendusel. Ja ametnik pole mingil viisil täiuslik olevus, vaid ikka seesama Svensson või Johansson, kellega muidu on palju pahandusi. Parem siis, kui tal ei olekski nii palju võimu.

NOORUS, paljude üllatuseks, ei olegi nii eesrindlik, kui seda mõnel pool oodati. Noorus ei kuula alati massimeediume, kuigi need kõigest jõust kuulutavad.

Või just sellepärast. Keegi on leidnud, et siin astub tegevusse nihästi tuntud noorusliku opositsiooni tung, mis ei lase mingisugusel arengul lõpmatult minna ühes suunas. Noorus nõuab midagi uut ja muudatusi. Nüüd noorus — vähemalt osa noorusest — sai muudatuse vähemalt kolmeks aastaks. Aega küllalt seda muudatust vanaks pidada ja teisele poole hakata vaatama.

MAAILM vaatab Rootsi peale ja teeb omad järeldused sellest, mis Rootsis juhtub.

Rootsi on ju suurele osale maailmast eeskujumaa, demokraatlikult sotsialistlik heaolumaa, kõrge standardiga ja viimasest maailmasõjast puutumatu, poliitiliselt erapooletu ja kõikidele (vasakpoolsetele) vabadustlikumatele kaasatundev. Selle maa areng pidi paljude väliskaatlejate järgi viima äkka lähemale nn. täiuslikule sotsialismile (vist ilma Wallenbergita — aga Wallenberg on nagunii enda ära pensioneerinud). Rootsi pidi omaks võtma peale poliitilise demokraatia ka majandusliku demokraatia (loe: palgasaajate fondid ja riigikapitalismi).

Aga Rootsi ajas sõrad vastu ega tahtnud äkki minna selles ettekirjutatud suunas. Ja nüüd murtakse välismail pead (just nagu Rootsi kaotaja poole juureski), et miks see nii juhtus.

JÄRELETEGEMISE RISK on muidugi olemas, sest inimesel ja ühiskonnal on veel kahekümnendal sajandil pisut sees meie kaugete suguiaste järelaimamise tungi (ilma selleta ei õpiks ju lapsed midagi). Euroopas on oodata teisigi valimisi, enne kõike Lääne-Saksamaal, mis on hoolimata Hitlerist ja Teisest maailmasõjast ning tänu "saksa imele" Euroopa tuii- ja raskuspunkt. Saksamaal nõuavad konservatiivsemad kodaniased enneköike pisut erinevat idapoliitikat. Neil on koguni häbematust nõuda, et läbirääkimises idaga peaksid järeleandmised tegelikult olema mõlemapoolsed, mitte nagu seni, ühepoolsed. See tähendab, nad ei nõua mitte päriselt samu õigusi, mis on ida-saksa piirivalvuritel — tulistada igaüht, kes läheneb piirile. Lääne-Saksamaa piirivalvuritel pole selle õiguse nõudmiseks ka põhjust.

JÄRELTEGEMIST võib esineda ka mujal, kui otsustada kahe kaasmaalase dialoogi järgi Stockholmi kesklinnas:

— Ei tea, kas meie oma poliitikamehed ka valimistest järeldusi hakkavad tegema. Ma mõtlen — niinimetatud kõrgemate kohtade peal. Tulevad ju uued ministrid uutest parteidest ja uued kontaktid.

— mine tea. Meie poliitika käib küll oma teid ja vahel on tunne, et liigub nagu rakett.

— Kuidas nii, rakett?

— Õhuta ruumis — ja ilma et end läseks millestki mõjutada.

— On ju ka kaugjuhitavaid rakette. . .

— Vaevalt meil. Üle, missugused omadused peaksid olema ühel poliitilisel pagulasjuhil, sinu arvates?

— Rebase kavalus. . .

— Seda muidugi. Mis veel?

— Marga püsivus. . .

— Missugune marga?

— Saksa marga muidugi — on üks kindel valuuta. Peale selle peaks ta olema õigest parteist.

— Missugune partei on õige?

— See, kes on võimul ja jagab raha.

Siis läksid mehed bussi ja teadmata jäi, missugune oli see õige partei. Aga meestel oli muidugi õigus — nii kavaluse kui püsivuse suhtes. Loodetavasti on pagulaspoliitika rakett kaugjuhitav. . .

TIMMUKURU

Kekkonen kiusab teisitimõtlejaid

Soome president Urho Kekkonen on andnud välja valiku enna poliitilistest kirjadest. Selle valimiku teise köite pubul on tekkinud poliitiline skandaal. Soome sotsiaaldemokraatide häälekandja Demari endine vestete kirjutaja Simo "Simppa" Juntunen süüdistab avalikus kirjas, mis on avaldatud mitmes ajalehes, et president on avaldanud Demari toimetusele poliitilist survet ja põhjustanud Juntuse vallandamise.

Avalikule kirjale lisatud Kekkose kirjast Demari toimetusele selgub, et president on avaldanud oma imestust, "kuidas ajaleht võib heaks kiita Juntuse kirjutusi". Tüli tekkis president Kekkose talvesõja põhjuste analüüsi puhul. Kekkonen leidis oma avalikes esinemistes korduvalt, et Soome Talvesõda ei puhkenud olude sunnil, vaid et selle põhjustas Soome poliitikute kohmakus. Juntunen väitis ühes oma kõnes, et presidendi vaatekoht on "deprimeeriv ja armetu". Ta andis mõista, et Soome tasub oma õliarvet N. Liidule, "müües oma ajalugu".

Juntunen jäi ilma kohast Demari juures. Põhjusena esitati ebaõiola vestieja ja toimetuse poliitiliste vaatekohtade vahel. Juntunen protesteeris. Soome Ajakirjanike Liit kaebas Demari töökohtusse, mis mõistis Juntusele tubli summa kahjutasuks.

Ajakirjanik väidab, et president harrastab ilmavaatelist terrorit, mida pole Soomes esinenud pärast tsaariaega. Juntuse meelest oleks president pidanud võtma temaga otse kontakti, kuna siis oleks olnud võib-olla võimalik leida kompromissi.

Agapovi pere KGB valve all

Valentin Agapovi perekond pole ikka veel saanud väljasõidu luba. Pavel Vesselov, Agapovi juridiline nõuandja, teatab, et Agapovil oli tumipikkune telefonikõne oma abikaasega, mis teda on väga vapustanud.

Agapovi perekond Kaliningradis on üha tugevneva KGB valve all. Telefonikõne ajal oli telegraafijaamas keegi major KGB vormis, et isiklikult pealt kuulata. Suvel oli perekond Musta mere ääres ja hiljem selgus, et naine, kelle käest nad korteri üürisid, oli KGB pooit hoolega üle kuulatud. Sama toimub kõigi perekonna naabritega Kaliningradis, kust ta lõpuks spioonina välja saadeti.

VAIMULIKUD LAULUD

Sydney koguduse õpetaja Elmar Kiviste sulest on ilmunud raamat "Vaimulikud laulud". Raamat tahab rikastada meie jumalateenistuste lauluvara uusloomingu ja ingliskeelest toimunud tõlgete abil. Teosel on 114 lehekülge väiksese formaadis ja seda saab osta eesti koguduste õpetajatelt 3.50 dollari eest.

• Uudiskirjandus

RAHVUSLIK KONTAKT nr. 3 (71) 1976. Ajakiri on sel korral pühendatud Eesti Rahvuskongressile ja rootsi valimistele. On esitatud Rahvuskongressi resolutsioon, Ernst Jaaksoni, Alfred J. Andersoni ja Mari Linnamaa kõned. Valimiste puhul kirjutavad Gösta Bohman (Kodanlikute rohkem vabadust), Per Ahlmark (Sotsiaalsed reformid ilma sotsialismita), Olof Palme (Tööd ja kindlust kõigile) ja Thorbjörn Fälldin (Oleme sotsialiseerimise vastu). Vanalt koolimehel Mart Raualt on artikkel "Eesti rahvakooli traditsioonid". Lõbusalt vestlevas toonis jutustab pagulasungarlane Inglismaalt, kirjanik George Mikes oma kogemustest seoses külaskäiguga kodumaale, kust ta lõpuks spioonina välja saadeti.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 687
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta .....kr. 215:—
Termin (4 kuud) ...kr. 78:—
Kuu .....kr. 21:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükikoja: Eskilstuna-Kuriren
Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Santa Monicas Kalifornias suri 7. septembril Anne Päeva, sünd. 27. juunil 1947 Saksamaal.

Torontos suri 29. augustil Ants Puhvel, sünd. 3. jaan. 1933.

Sydneys suri 12. septembril Leida Kukk (Cook), sünd. 7. oktoobril 1906 Tartus.

Floridas USA-s suri 9. septembril Peeter Unt, sünd. 5. jaanuaril 1932 Helsingborgis.

Puhjas Eestis suri 16. augustil Salme Rekk, sünd. 29. augustil 1897 Puhjas.

Tallinnas suri 8. augustil Adolf Kauts, sünd. 27. juulil 1903 Toris.

Allkirjata stseen presidendivalimiste USA-st karikaturist Edmund Valimani prilli läbi.

Välispurjekaga Tallinna: Ankeedid ja bürokraatia

Üheks raskestilahendatavaks probleemiks 1980. ndal aastal Tallinnas toimuva purjetamisolümpiaadi puhul on kindlasti nende olümpiaküliaste vastuvõtt, kes tahavad saabuda Tallinnasse purjetades. Paari aasta eest arvati Tallinnas, et peale võistlejate on oodata umbes 1500 külalispurjekat. Need kavatsetakse paigutada osalt Kirovi kaiurikolhoosi sadamasse, osalt Tallinna kalasadamasse.

Helsingis oli EPL-il võimalus vestelda paari soome purjesportlasega, kes olid oma purjekaga käinud Tallinnas võistlemas. Nende kogemuste järgi peavad nõukogude piiri- ja tollivalvurid veel palju õppima ja ümber mõtlema, et aastal 1980 ei tekiks tragikoomilisi olukordi.

Soome purjesportlase järgi pole Tallinnasse sõit eriti keerukas. Soome lahe ületamisel on täpselt sama palju avamerd kui Soomest Ahvenamaa kaudu Rootsi sõites. Tallinnasse sõites pole aga saada korralikku merekaarti. Kõik N. Liidus ilmunud merekaardid on pooleldi sõjaväelise iseloomuga ja selle tõttu välismaalastele salajased. Kuidagi saab hakkama Soomes ilmunud Soome lahe üldkaardiga Hanko-Loviisa 1:200 000. Eriti siis, kui on varem Tallinnas käidud ja on teada, kust hakata otsima Pirita jõe muule.

Esinevad raskused on formaalsed. Soomlased olid registreerinud end Soome Purjetajate Liidu kaudu võistlusest osavõtuks, nii polnud erilist raskust saada luba Tallinnasse purjetamiseks. Kuid palju soome purjetajaid, kes on muul puhul katsunud Tallinnasse purjetada, on takerdunud nõukogude bürokraatiasse. Nõukogude suursaatkond saadab loataotlejad konsulaati, konsulaat saadab nad Intouristi, see tagasi suursaatkonda. Seal öeldakse:

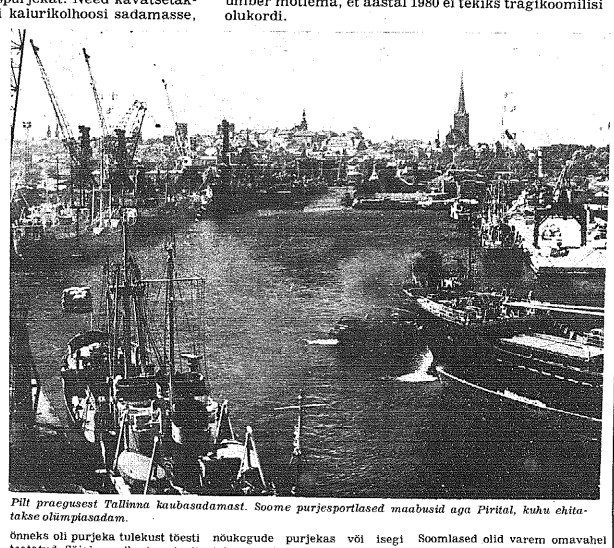
— Võib-olla tulete tagasi nädala pärast, siis on suursaadik kohal. . .

Põhimõtteliselt ei anna keegi eitavat vastust, kõik on väga lahked. Aga nähtavasti tahetakse operatsioon meelega nii keerulliseks teha, et loa taotleja ära väsib.

Lõpuks said soomlased paberid korda. Viimane nõuanne suursaatkonna ametniku poolt oli: — Eelmisel päeval enne Tallinna tulekut peate telegrammi teel teatama oma saabumisaja. Soomlased küsisid, et ega neid piiri ületamisel põhja ei tulistata. Naeratades vastati, et seda polevat karta, kuna nende tulekust olevat telexiga teatatud.

Purjekad väljusid Helsingist kell kuus hommikul. Keskpäeval hakkas Naissaare majakas horisondil paistma. Soomlased purjetasid edasi ja hakkasid juba imestama, kas on tõepoolest võimalik ületada raudeesriile nii, et seda ei märgatagi. Aga siis sõitis Tallinna sadamast välja reisijatelaev ja kohe selle järel suur sõjalaev, milline nähtavasti oli purjetajatele vastu saadetud.

Soomlased kartsid juba, et neid sunnitakse kuuepallise tuule lainetes sõjalaeva pardale minema paberite kontrollimiseks. Aga

Pilt praegusest Tallinna kaubasadamast. Soome purjesportlased maabusid aga Pirital, kuhu ehitatakse olümpiasadam.

õnneks oli purjeka tulekust töestit teatatud. Sõjalaev vilgutas ainult helgiheitjatega ja jäi siis umbes meremiili kaugusele purjetamist jälgima.

Tallinna lahel oli käimas väiksem treeningvõistlus, purjetajad lehvitasid röömsalt uustulnukale. Paar väiksemat piirivalvelaeva keerlesid purjeka ümber, aga ei küsinud midagi. Soomlased purjetasid Pirita kloostri muulide vahele. Muuli tipu ligidal oli piirivalveputka. Sealt kõlasid teravad venekeelsed komandosõnad. Üks automaatpüstolit õlal kandev piirivalvur hakkas meiega samas suunas muuli jooksma.

Tuui oli hea ja vahemaa mitusada meetrit — purjekas võitis selle omapärase võistluse. Kui hingeldav sõdur kohale jõudis, oli jaht juba Pirita silla all kaile kinnitatud. Sõdur automaatpüstoliga jäi purjekat valvama. Noor, umbes 19-aastane poiss oskas ainult vene keelt. Ta oskas siiski küsida, kes tullakse Soomest ja sai vastuse: — Daa!

Kui sadamasse purjetab välismaine jaht, välismaal käinud nõukogude purjekas või isegi teises nõukogude sadamas käinud paat, et tohi selle meeskond maanduda enne, kui piirivalve ametnikud ja tollimehed on purjekal käinud. Selle põhimõtte täitmise järele valvab relvastatud valvur.

Soomlased istusid paadil, kuulasid Soome raadiot, tegid napsi ja võtsid päikest — ning ootasid. Vahetevahel käis jahtklubi sadamakapten närviliselt vaatamas, kas toll veel pole tulnud. Ootamine kestis kolm ja pool tundi!

Siis ilmus kaile Punaarmee hall maastikuauto, millest väljus seitse vormikandvat meest. Nad kavatsesid kõik jahi pardale hüpata, märkasid aga siis, et see oleks olnud purjeka jaoks liiga palju. Soomlastel paluti maale astuda.

Mindi Kalevi jahtklubi purjekuuri. Seal käskis üksust komandeeriv piirivalvemajor tuua endale laua ja tooli. Ta ishus laua taha ja ladus oma portfellist laua täis igasuguseid ankeete, pabereid, templeid, templipatju ja muid kontoriesemeid. Ülejäänud kuus vormikandvat meest seadsid end majori seljataha poolringi, soomlased seisid selle koondise ees.

Selgus, et puudus ühine keel. Vastuvõtjad ei osanud midagi peale vene keele. Nad ei osanud ka eesti keelt, mis oleks pisut aidanud soomlasi.

Lõpuks leiti tõlk — jahtklubis töötav vanem naisterahvas, kes peale eesti keele oskas paar sõna soome keelt. Pabereid kontrolliti hoolega — kas nõod vastavad piltidele. Passid tembeldati, viisadest võeti pooled ära, uuriti põhjalikult Soome tolli poolt väljaantud tollipassi. Siis hakati täitma kaheksaküljelist venekeelset ankeeti, mis nähtavasti määratud hoopis suuremale laevale.

Märgiti üles laeva nimi, möödud, kodusadam, omanik (venelastel oli raske mõista, et omanikuks oli eraisik, mitte klubi). Siis tulid intiimsemad küsimused: — Kas laevas on hiiri või rotte? Kas laevas on täisid, lutikaid või muid parasiite. Kas laevameeskonnal on suguhaigusi või nakkushaigusi? Kust ja millal olete võtnud joogivett? jne.

Tõlk ei viitsinud tõlkida kõiki küsimusi ja õpetas, kirjutatagu ainult igasse kohta viis "njet", siis olevat kergem. Soomlased kirjutasid. Igasse kohta oli vaja allkirju — vahel kaptenilt, vahel reederilt, vahel arstilt. Kapten kirjutas kõik allkirjad.

Viimati oli ankeet täidetud. Järgnes uus, tavaline tollilankeet, mis oli isegi soomekeelne. Selle täitmine oli lihtsam — kuigi soomlased vastasid soomekeelsetele küsimustele soome keeles. Küsiti kas kaasas on kingitusi, müüdavaid või kolmandale isikule edasiantavaid esemeid? Soomlased olid varem omavahel kokku leppinud: "Väikesed kingitused tuttavatele". Vaene tollimees aga arvas. et anti kolmesõnaline vastus küsimusele: — Kas on kaasas relvi või laskemoona? Ja ehmus. Võibolla on jahile peidetud püstolkuulipilduja. Arusaamatus lahenes tõlgi kaasabil, venelased jäid rahule.

Tollikontroll ol%i kiire, aga põhjalik. Soomlased olid kartnud, et hakatakse otsima pühilehti või pornograafiat. Aga tollimees näitas sõrmega, milline luuk või kott tuli avada. Purjeka reeglitekohased hädaraketid panid ta mõtlema, samuti kuskilt urkast leitud kaks vahepeal kadunud ja roostetanud lusikat. Üldiselt paistis tollimees nähtuga siiski rahule jäävat. Eriti pärast seda, kui sai klaasi "Koskenkorvat".

Seltse mundris meest läksid tagasi maastikuautosse, valvesõdur käsutati minema. Soomlased olid nüüd ka ametlikult Nõukogude Eestisse saabunud.

Tegelikult oleks relvastatud sõdur võinud külastuse lõpuni kohale jääda. Jahi juurde saabus nimelt klubi sadamakapten. Ta soovitas kõik lahtised esemed jahilt ära võtta. Jahtklubil oli küll öövaht, aga sadam oli suur ja vargaid palju. Varem olevat juhtunud, et eriti välismaa jahtidelt oli varastatud kõik, mis vähegi lahti sai võtta. — Ega muidu, aga venelasi on palju. . .(EPL)

Kajastusi veretööst Kundas

Ajaleht "Toronto Sun" avaldas kolme veerulise kirjelduse äsjasest vene piirivalvuri poolt sooritatud Kunda veretööst.

Mainiti ka, et surmasaanute nimed pole avalikult teada ja et Nõukogude võimud katsusid roima surnuks vaikida. Ära oli toodud, et piirivalvur kasutas tulistamisel haavu lõhestavaid kuule.

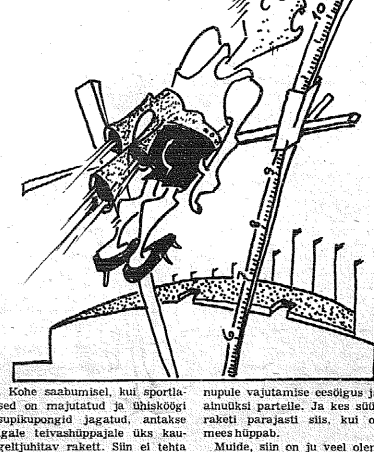
Seoses sõnumiga andis "Toronto Sun!" kirjasaatjale intervjuu Eestlaste Keskнõukogu Kanadas väliskomisjoni esimees Laas Leivat. Ta väitis, et taoline verine konflikt on üheks näiteks venelaste ja okupeeritud rahvaste vahekorrast. Samuti selgitas ta kirjasaatjale venelaste rahvussoplitika peajooni Balti riikides ja nende rahvaid ohustavaid ohte.

Tallinnas suri 29. augustil Evald Parma.

Varbolas Eestis suri 22. augustil Helmi Seks, n-na Haaviste, sünd. 22. oktoobril 1908 Varbola vallas.

Eestis suri 5. augustil Alfred Marjasoo, sünd. 13. sept. 1913.

Moskva-oliimpia (3)

Kohe saabumisel, kui sportlased on majutatud ja ühiskööginupukupongid jagatud, antakse igale teivashüppajale üks kaugeltjuhitav rakett. Siin ei tehta vahet vööra ja oma vahel, sest juba Lenin õpetas, et kõik on võrdõiguslikud (kuigi vene praktika on näidanud, et mõned on võrdõiguslikumad kui teised).

Et aga jällegi ei korduks Montrealis tekkinud skandaal, kus nupule vajutati valel ajal, siis nupule vajutamise ecsõigus jääb ainuõksi partelle. Ja kes süütab raketi parajasti siis, kui oma mees hüppab.

Muide, siin on ju veel olemas risk, et eriti kõrgele hüppaja võib üle raudkardina näha elu ja elamist läänes. Ent seda riski peetakse siiski minimaalseks, sest siiani pole veel ükski vene rakett selliseid kõrgusi saavutanud.

• Mis juhtus

VENE JÜUDID

Mõlemad USA presidendikandidaadid on valimispropagandas lubanud, et nad aitavad kaasa N. Liidus elavate juutide emigreerimisele. Teatavasti teevad N. Liidu ametivõimud sellele kogu aeg takistusi ja kiusavad väljarännata soovijaid taga.

Pravda teatab sel puhul avalikult, et N. Liidus ei olevat üldse mingit juudiküsimust. Juute kohteldavad seal nagu kõiki teisi rahvaid. Pole teada, kas USA presidendikandidaadid sellega rahule jäävad.

KISSINGERI ULTIMAATUM

USA välisminister Henry Kissinger on ilmselt esitanud Rodeesia peaministrile Jan Smithile poliitilise ultimaatumi. Selle järgi tuleb kahe aasta jooksul mustadele anda samasugused õigused valgetega. See tähendaks ühtlasi võimu üleminekut valgetelt mustadele, igal juhul poliitiliselt. Kogemuste järgi näib, et pärast poliitilise võimu kaotamist on valgetel võimatu alal hoida ka majanduslikku ülevõimu.

Arvatakse, et Jan Smith on ultimaatumi vastu võtnud. Vastasel korral on USA ja Inglismaa ähvardanud ära võtta igasuguse toetuse Rodeesia valgetele. See tähendaks verist kodusõda ja raskeid kannatusi Rodeesia valgele vähemusele.

SOLZHENITSÖN KÕLIS USA-sse

Alexander Solzhenitsön, eksiilis olev nõukogude kirjanik, on salaja asunud Zürichist USA-sse ja kavatseb omale kodu luua Vermontis, kinnitavad kirjanikule lähedal olevad inimesed.

Dr. Nicholas Pervushin, McGilli ülikoolist Montrealis, Nobeli laureaadi Solzhenitsöni sõber, kinnitas teadet aga ei öelnud siiski kus kirjanik praegu elab. Solzhenitsön oli Vermontis mõõdunud suvel, kui Norwichi ülikool korraldas seal Vene seminari. Juba siis liikusid kuuldused, et ta otsis omale elukohta Vermontis.

Zürichist tuinud andmed räägivad, et Solzhenitsön lahkus Shveitsist augusti alul kuna nõukogude saiapolitsei agendid hakkasid teda pidevalt kimbutama.

• Pressi-tsitaate

EESTLASED JA VALIMISED

Ajaleht Norrköpings Tidningar kirjutab Allesto varjunime kasutav kaasmaalane probleemist, miks eestlased ei hääleta sotsiaaldemokraatide poolt. Artikli on osaliselt välja kutsunud ühes Lõuna-Rootsi ajalehes ilmunud kirjutus, milles avaldati imestust: Miks eestlased töötavad koos kodanlastega? Alliesto vastab sellele kokkuvõttes järgmiselt:

Kuidas on sotsialidemokraadid eri maades kohelnud eestlasi?

Austraalia sotsiaaldemokraatlik valitsus tunnustas Balti riikide okupeerimist N. Liidu poolt. Valitsus kukutati ja uus valitsus võttis tunnustamise tagasi — mis on harukordne nähtus diplomaatia ajaloos. Rootsi TV 2 teatas sündmusest ilma kommentaaride ta, ajalehed vaikisid.

Inglise sotsialistlik valitsus konfiskeeris Eesti Vabariigi kullavarud, mis olid Inglismaale hoiule saadetud. Neid kasutati valitsuse poolt Inglismaa omal ajal Venemaale jäänud nõudmiste korraldamiseks.

Baltiaste väljaandmine oli tegelikult Rootsi esimene kõrvalekaldumine neutraalsusest. Tänapäeva Rootsi neutraalsus avaldub markslistlike geriljasõdade majandusliikus abistamises. See toimub vahel otse, vahel kaudselt — nagu Kuuba-Angoola operatsiooni puhul. Abiandmist Kuubale ei saanud pidurdada, ütles valitsus. Küll aga oli võimalik pidurdada abistamist Tshiilile pärast Allende kukutamist.

Eestikeelse lehekülje väljaandmine Stockholms-Tidningenis tuli lõpetada pärast seda, kui LO võttis üle ajalehe. Arvati, et eestlastel pole enam vaja oma ajalehte, kuna nad oskavad külaldaselt rootsi keelt. Ajaleht suutis koostöös kodanliku ajalehega edasi elada, kuigi see ei saa pressitoetust, mille sotsiaaldemokraadid maha hääletasid.

Kui eestlased kutsuvad sotsiaaldemokraatide esindajaid oma pidudele nagu Vabariigi aastapäeva aktus jne., siis need esindajad kiidavad meie töod ja soovitavad võimalikult kiiresti saada rootslasteks. Kodanlike erakondade esindajad selle vastu tervitavad eesti rahvast ja loodavad, et meie maa saab võimalikult ruttu vabaks. Sõnad on küll ainult sõnad, aga meie tunneme selle läbi suuremat kokkukuuluvust kodanlastega.

Olof Palme olevat Balti sümpoosioni avades soovitanud olla heas koostöös meie kodumaade võimudega. Kui ta pisut hiljem külastas Kuubat, laskis ta kõnetoolist elada vaba ja iseseisvat Kuuba rahvast. Miks on kuubalased rohkem ära teeninud elamist vaba ja iseseisva rahvana kui balti rahvad?

6. augustil ründas Olof Palme Lõuna-Aafrikat, kuna see oli ebaseadusliikult okupeerinud Namibia, tal oli loomuliikult õigus. Aga kuidas on Namibia okupeerimine vähem seadusliik kui juba 30 aastat kestnud Balti riikide okupeerimine.

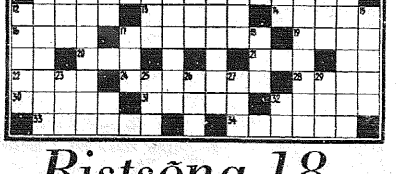
Meie ei suuda mõista Olof Palme Vietnami-poolitikat. Eriti pärast seda, kui FNL koos oma valitsusega on osutunud puhtalt kommunistlikuks — kõik oli suur bluff.

Lugupeetud nõuandjad! Eelnevast selgub, et on sotsiaaldemokraatide oma süü, kui eestlased on valinud teise poole. Peale selle on sotsiaaldemokraatia, eriti selle rootsi variant, võimetu võitlema toore kommunistiliku imperialismi vastu. Sellepärast, kallid kaasmaalased, toetage õiget poolt — hääletage moderaatidele!

Nooruki ootamatu surm USA-s

NEW YORK (VES) — Fort Lauderdales, Floridas, leiti 9. septembril teadmata põhjustel surnuilt New Yorgi eesti noorteperes tuntud üliõpilane Peeter Unt 24 a. vana. Kadunu oli Ene ja mõne aasta eest surnud Heino Unti poeg. Lähemad asjaolud on praegu selgitamisel.

Unt õppis mõõdunud õppeaastal Colorados, Boulderi ülikoolis, kus ta kavatses õpinguid jatkata ka tänavu. Hiljuri kõneinud ta selle kava muutmisest ja õpingute jatkamisest Floridas.

Ristsõna 18

Paremale: 1 on alati vernissagii 12 mitte parem, 13 läbipaistev riie 14 rohkema 16 vana (om. kääne) 17 mune kokku lööma 19 naisolevus 20 Norra kirjanik ja esimene Ühendatud Rahvaste peasekretär 21 enam kui leige 22 tekstiil 24 avameelsuse 28 geomeetriline joon 30 tal 31 ei ole soovitav puudutada 32 taevane "leib" 33 karpkala 34 kodanikku.

Alla: 1 hamba vaenlane 2 religioon 3 nõjatas 4 mehe nimi 5 on halb tee 6 Abessiinia tiitel 7 tasadus 8 linn Lääne-Saksamaal 9 intelligentsem 10 nõusolek 11 teatud punane värving 12 end. pikusmõõt 15 lõhnav aine 17 isikuline küsimus 18 paik 23 ekstrakt 25 elektr. laetud aatom (üks o) 26 sama, mis 6 alla 27 santa 29 autoosade vabrik Rootsis 32 mina.

Lahendus 17:

K	Ä	R	H	E	L	S	L	A	S	T	A	M
T	A	I	N	A	D	I	E	V	I	M	I	N
D	I	N	A	L	V	I	N	A	R	E	E	S
K	U	M	I	E	K	R	A	L	E	V	O	N
T	M	A	P	E	L	S	I	M	I	D	A	M
T	O	S	T	E	E	K	U	U	D	O	S	
R	O	O	P	R	E	S	S	A	V	P	E	
G	E	O	R	G	I	I	N	E	U	K	A	E
S	T											

Sihtasutus Ühisabi peotoimkond. Vasakult Bernhard Tõnn, Margarethe Sõmermaa, Alfred Vahtra, Eldor Velliste (peakorraldaja) ja Leelja Seensalu (Foto Tarmo Sepp)

Kuldsüdamed Sinises Saalis

Kuldsüdame Pidu laupäeval 30. oktoobril Stockholmi raekoja Sinises saalis oli päevakorras kokkutulekul Eesti Majas, kuhu Sihtasutis Ühisabi kutsunud kõik asjaosalised eeskavalises osas. Tutvustati Kuldsüdame Peo eesmärke ja praktilist läbiviimist, informeeriti usina piletite eelmüügi praegusest seisust, ning kujundati üheskoos tihedat eeskava esinejate eri soovide kohaselt.

Kuldsüdame Peol hoolitsevad tuju eest: Stockholmi Eesti Naiskoor, Mari Kamp-Boreus ja Harri Kaasik, Eesti Rahvatantsuühing "Kassari", Stockholmi Eesti Meeskoor ning populaarne noorte laulugrupp "Lemmikud" Göteborgist. Kokku pakutakse ligemale poolteist tundi eeskava. Esimesest silmapilgust peale kuni hilistundideni pakub Kjell Sjölundi tantsuorkester meeleolumuusikat ja peale einetamist hoogsat tantsumuusikat. Kava ülesehitus rahuldab korraldajate sihti, et õhtu jooksul ei tohi esineda ühtegi tühja momenti.

Piletite eelmüük on usinasti käiku läinud. Suur hulk peolaudu on juba reserveeritud. Korraldajad on sunnitud suure õhtusöögi piletite arvu suurendama, kuna huvi saja kroonilise supeepileti vastu olnud üllatavalt suur. Kriipsutati alla, et pileteid Kuldsüdame Peole on ainult võimalik omandada eelmüügi korras. Koha peal pileteid ei müüda.

Tutvustati ka toredat reklaamvoldikut, millist neil päevil kaasmaalastele levitamiseks lastakse mitmete organisatsioonide kaudu. Voldik annab tõhusalt peo-informatsiooni ning märgib ära kohad, kus võimalik pileteid eelmüügi korras osta, kolmes hinna klassis, vastavalt peolise istiklke soovide kohaselt.

Arvestades peokomisjoni kokkutulekul tutvustatud kavatsusi ning eeskava, saavutatakse kindlasti Kuldsüdame Peo siht – et toimuks sisukas ja toreda meeleoluga pidu kõikidele kaasmaalastele, nii noortele kui vanematele.

Kokkutulekust võttis osa 14 organisatsiooni esindajat ja toimkonnategelast. Arutlused toimusid väga ülevas meeleolus. Pildil (EPL/TS)

Agronoomi võitlus bürokraatiaga

N. Liidus ei kiusata taga mitte üksi poliitilisi teisitimõtlejaid (dissidente). Kõikvõimsa bürokraatiaga võivad sattuda konflikti – ja tihti võitlusse elu ja surma peale – ka eriteadlased mitmel alal, kes katsuvad muuta ühiskondlikke elutingimusi ja parandada N. Liidu majandust. Bürokraate ei huvita niisugused parandusettepanekud, nendele on oluline ainult nende endi isiklik võim. Tagakiusatud eriteadlased moodustavad teatava vaikse opositsiooni, mis on aga võimetu bürokraatide vastu.

Ivan Tshudenko oli agronoom ja ametiredelil kõrgele jõudnud, ta kuulus juba privileegitud isikute hulka. Aga Tshudenko oli südametunnistusega kodanik. Ta oli ammu märganud, et N. Liidu põllumajanduses on midagi korrast ära. Miks pidi N. Liit olenema teraviljaimpordist USA-st ja mujalt?

Agronoom loobus oma privileegitud positsioonist ja hakkas Kasahstanis Ahti sovhoosi juhatajaks. Seal katsus ta sovhoosi tööd tegelikult reformeerida – ikka endiselt Lenini põhimõtteid jälgides. Tshudenko oli opositsioonis ainult tarretunud planeerimissüsteemiga, millega sovhoosi olid õnnistanud asjatundmatud ülemused. Tshudenko lähtus oma töö juures kohalikest oludest ja kasutas kohalikku algatust võimaluse piirides, harrastades koos oma kaastöölistega töömeetodeid, mis ei vastanud bürokraatide nõudmistele.

Juba mõne aasta pärast hakkas Tshudenko töö andma tulemusi. Ahti sovhoos tõusis Kasahstanis oma produktsioonilt esimeste hulka. 100 kilo nisu produktsioonikulud langesid ligi seitsmelt rublalt 1 rubla ja 60 kopikale. Keskmine sovhoositöölise tasu tõusis varasemaga võrreldes neljakordseks (360 rubla). Riigile makstav osa sovhoosi tuludest tõusis töölise pealt seitsmekordseks (1570 rubla). Sovhoosi 60 töölist tõusid omasuguste hulgas eesrinda.

Tshudenko ei hoidnud oma saavutusi ja töömeetodeid salajas. Ta kirjutas nendest ajalehtedes ja eriajakirjades, pidas ettekandeid ja võttis osa agronoomide nõupidamistest. Tshudenko sai ametlikult poolt kiita. Tema meetodid jõudsid isegi poliitbüroosse.

Näis, nagu hakkaks nõukogude põllumajandus välja pääsema aastakümnete hädaorust. Nagu vabaneks N. Liidu majandus tõkestavast kolhoosi- ja sovhoosikriisist.

Lahendus oli siiski hoopis teissugune. Tshudenko edu äratas kõik bürokraadid, kkkkkkkkkes kartsid, et nad seoses Tshudenko meetodite üldise kasutamisele võtmisega kaotavad oma eelispositsioonid.

See tuli naagu välk selgest taevast. Tshudenko arreteeriti äkki ja teda süüdistati kriminaalsetes kuritegudes. Agronoom viidi Alma Ata vanglasse. Protsessi eel tulnud, sest Tshudenko suri vanglas. Keegi ei tea surma põhjust. Selge oli ainult, et bürokraadid olid vabanenud ebamugavast kriitikust, Tshudenko hääl vaikis.

Tshudenko saatus pole ainulaadne N. Liidus. Suurem osa taolistest konfliktidest jäävad avalikkusele teadmata. Tshudenko puhul ei aidanud ka see, et tal ilmselt oli kõrgel positsioonil asuvaid soosijaid. Aga bürokraatide enamik oli ta reformidele vastu ja sellest jätkus. Küsimus on, kas see enamik suudab pikapeale oma positsioone säilitada, kui N. Liidu põllumajanduse viletsuse põhjused ka avalikkusele ikka selgemaks saavad.

Norralast ei tohi kaitsta norralane Moskva-protsessil

OSLO (EPL) – Moskvas arreteeritud norralasest teologia üliõpilase Bernt I. Eidsvigi ülekuulamine lõpetati möödunud nädalal ja kunagi lähemal ajal on oodata protsessi. Tema patuks oli see, et ta oli jaganud Moskvas Lääne-Saksamaal orna asukohta pidava vene pagulasorganisatsiooni NTS-i (solidaristide) lendlehti, kus kutsuti üles võitlema Venemaa praeguse rezhiimi vastu.

Norra välisministeeriumi teada Eidsvigi süüdistatakse "nõukogudevastases tegevuses". Selle vastu ei ole teada, et seda süüdistust oleks laiendatud, kuigi varem liikus kuulujutte selle kohta.

Venelased on palunud Norra Moskvas asuvat saatkonda valida Eidsvigile venelasest kaitsja. Norra välisministeeriumi teatel on esialgu lahtine, kas Norrast saadetakse juriidilist asjatundjat aitama Eidsvigi.

Eidsvigi juhtum on äratanud ka rahvusvahelist tähelepanu ja tema kaitseks on astutud välja mitmel maal. Muuseas on seda teinud Inglismaa liberaalse erakonna noorteorganisatsioon.

Eidsvigi kaitses on võtnud sõna ka Luzernis Shveitsis elav vene pagulaskirjanik Anatoli Levitin-Krasnov, kes on ise virelenud kümme aastat Venemaa vanglates ja koonduslaagrites.

Levitin-Krasnov saatis hiljuti Norra välisministrile Knut Frydenlundile kirja, milles ta soovis õnne ministrile, "et Teil on nii julge ja õiliis kaasmaalane. Ma loodan, et kõik võimalik tehakse Eidsvigi vabastamiseks". Teine tema kiri oli saadetud välisministeeriumile edasisaatmiseks Eidsvigile endale Moskvasse.

Ka Norras asutatud "Algatusgrupp Bernt Eidsvigi vabastamiseks on pöördunud välisminister Frydenlundi poole palvega, et Eidsvigi aitama saatama saadetaks Moskvasse mõni norra jurist. Selle appelli olid alla kirjutanud kõik selle komitee liikmed, hulgas piiskop Alex Johnson ja kolm riigipäeva liiget. (EPL/R)

Võnnus Eestis on surnud 20. augustil Nikolai Org.

Nackas suri 3. augustil Johannes Hein, sünd. 20. dets. 1893 Kuusalus.

Angoola Castro asumaaks Sissitegevus mitmel pool

Siis kui MPLA-ga võidelnud parempoolne Unita-liikumine eemaldus kaotajana provintsi pealinnast Huambost, mille nimi oli enne Nova Lisboa, oli linnas Punase Risti abistamisüksust arvesse võtmata, ainult üks angoola arst.

Nüüd on kuuba õr tide grupp rakendatud tööje selleks, et elanikkond saaks tasuta tervishoiliikku abi ja nõuannet. Ja kuigi portugiillaste lahkudes oli maale jäänud peotäis angoolalasist arstikutset omajaid, siis nüüd on maal sama palju arste kui Portugali valitsuse ajal 200–300, kellest enamus on kuubalased.

Ka muul viisil katsuvad Fidel Castro poolt saadetud kuubalased aidata hilgelsuure pindalaga Angoolat jalule.

Sillaehituse inseneríd parandavad purustatud sildu ja neid on üle 100.

Nende inseneride hulka kuulub Ricardo Garcia, kes lubab vajaduse korral jääda kohale kauemaks kui aastaks, mida ta arvab vajaliku olevat oma töö lõpetamiseks, sest talle "meeldib siin maal".

Garcia ei tulnud Angoolasse Kuuba sõjalise invasiooniüksuse liikmena, vaid alles kodusõja lõppedes. Kui palju on Castro oma sõjalistest üksustest mehi tagasi viinud maikuul väljakuulutatud 200-meheliste normide asemel, seda ei saa pealinnas Luandas teada.

Teateid ei tilgu läbi ka sellest, kui palju sõdureist on ainult vahetanud univormi ja töötavad edasi tsivilisiikuina ja kui palju Garcia sarnseid tsivilisiikuid on suures valkuses otse Kuubalt töölesannetega Angoolasse saadetud.

Castro ise ka ei nimetanud tagasitoodute arvu, kui ta juunikuus tervitas Angoolast tagasisaabunud veidi rohkem kui 100-mehelist üksust. Ta räägis sõdurite vähendamisest ja tsivilisiikute saatmisest ja ütles mõistatuslikult: "Aga tsivilistide arv on väiksem, kui sõdurite koguarv teatud ajal".

Angoola ajakirjanik Sebastino Coelho on veendunud, et Kuuba ohver Angoolale on "töeline ohver".

Coelho järgi on Castro saatnud Angoolasse teatud võtmepositsioonidele pooled oma kaadreist.

Nii on Castro tehnikud nüüd sisseelanud Angoola TV-tehnikasse ja TV saadab kava igal õhtul, kuigi vaid tunnijagalise kestvusega. Samuti on kuuba nõuandjad tööstustes: kõigepealt tuleb neil jälle merele saata portugallaste poolt mahajäetud kalalaevastik ja maanteedel vliendikule vähenenud autotransport.

Castro sõjaväelised instruktorid õpetavad välja noore "rahvavabariigi" armeed ning julgeolekuüksuusi ja annavad abi vangivalvuritena.

Castro igaaastase suhkrupilliroo lõikuse kampaania innustusel teostab MPLA valitsus Castro agronoomide abil võitlust "rahva esimese saagi kogumiseks". Ajaleht" Jornal dê Angola" kutsub rahvast hoogtööle kohvi, suhkru, õli ja teemantide produtseerimiseks.

Kohv mida kasvatatakse kõledas ja karmis provintsis, toob palju vähem valuutat aisse kui õli. Viimase osatähtsus on 80% väliskaubandusest. Kuid kohvi kasvatamine seob palju rohkem tööjõudu. Kui kohvikasvatuses tekib kriis, tabab see kõiki," ütles peaminister Lopo de Nascimento.

Kõigist pingutusist hoolimata on kohvikriis juba nähtaval: enamus 2500 valgest kohvikasvatajast, kelle osa kohvitoodangus oli asumaa ajal 45%, on jätnud oma istandused ja põgenenud. "Ja mitte keegi pole meile kunagi näidanud kuidas istandusi juhtida ja nende eest hoolitseda", ütles peaminister.

Sellele lisaks on kadunud paljud varem löumust saabunud ovim-ovimbundahõimu kuuluvad töölised, kes olid kodusõja ajal sõja kaotanud Unita-liikumise toetajad.

Kui ei saada saagi kogumiseks vajalikku 170.000 töölist kokku, siis toob valitsus kõhvistanduisse nii töötuid kui ka vange – aga see toimub aeglaselt, sest liiklusühendused on viletsad.

"Meil tuleb esimesel korral proovida oma võimeid ja panna kõik juhtunud eksitused kirja," kinnitavad uued võimumeheid. Sellesarnane praktiline lahendamine on kõigest sotsialistlikust usutunnistusest hoolimata eilse päeva partisanide poliitika. Kuigi Kuuba ja teised sotsialismimaad on kaubavahetuses esikohal, produtseerib Ameerika Gulf siiski õli ja Boeing koolitab välja lendureid ning teisi lennuliikluseks vajalikke osukustöölisi.

Teemandikompanii Dramang, kus lõuna-aafriklasil on oma osa, jätkab tegevust riigi toetamisega 10.000-le töölisele töökoha säilitamiseks. Teehituse kavatseb valitus hoida käigus Itaalia abiga ja käimas on nõupidamised Lääne-Saksa Telefunkeniga telefoni ja telex-võrgu ehitamiseks.

Sama praktiliselt on MPLA-valitsus lahendanud ja korraldanud oma asjad asumaadevalitsuse tugevama alussambaga – kirikuga.

Katoliiklik raadiojaama saadab igal pühapäeval jumalateenistusi – kuigi selle vahele mängitakse "Internatsionaali" ja raadiojaam nimetab end "rahva teenistuses olevaks kiriku hääleks".

See teostab valitsuse valmus hariduskampaaniat, muuhulgas iseseisvusele kaasnenud suurenenud joomise vastast võitlust.

Uue vabadusega kaasatoodud ohtudest MPLA-juhid ei taha rääkida. Kaitseminister Iko Carreira on näiteks kinnitanud relvajõududes levinud teatud anarhiilstlikke tendentse, mistõttu paljusid sõdureid ja hariduseta jäänud agulinoori on karistatud.

Nii on esinenud tsivilisikute võitlusi korravalvuritega. Luandas sai liiklust juhtiv naispolitseinik sõjavääauto peatudes kõrvahoobi ja sõimusõnu.

Ohtlikumaks võivat areneda siin-seal plahvatavad muuta rassismi esimesed tunnusmärgid. Nii on ühes kohviistanduses mustad töölised kallale tunginud segaverelisi tööjuhatajale. MPLA-s, kus juhtkonda kuulub mitmeid segaverelisi, esindab must siseminister Nito Alves musta radikaalset natsionalismi, millele lisandub võimalikult lähedane side Nõukogude Liiduga.

Hiljuti Kuubasse reisi teinud Angoola riigijuht president Agostinho Neto, kes ise on ablelus valge portugallasega, kaitseb sellevastu mitmerassilise ühiskonna ideaali.

Ka kuubalased, kes ise on segatud rasside rahvas, katsuvad ilmselt kõikjal mõjutada selliselt, et musta radikalismi suudetakse õigel ajal "aisade vahele" suruda, aga kui suur nende mõjutusvõim on, seda on praegu veel raske ennustada.

Angoolas toimunud palgasõdurite kohtus olid kuubalased vastu olnud surmaotustele, nagu väidab üks MPLA kõrgem esindaja. Siiski need neli surmamõistetut hukati ja MPLA juhtkond kinnitas, et ta ei salli oma poliitikasse välismaalaste vahelesekkumist.

Alles tulevik näitab, kas MPLA-i õnnestub leida oma õiget suunda. Veel pole liikumisel kogu maal seljatagust, veel pole Unita ja FNLA oma võistlust lõpetanud.

Vaikselt saabus Lissaboni Unitajuhi Jonas Savimbi saadetud kuriir Luso linna lähedalt ja tõi oma ülemale teate partisanide tegevusest möödunud maikuul.

Teates räägiti rünnakulst linnadesse, rongide kraavilaskmist ja miinide asetamisest. Nende teadete järgi olid partisanid lugenudsurmatud MPLA liikmeid ja kuubalasi 37.

Utdelning ur öresfonden
1,5 miljoner
EXTRA
ATT VINNA
på tipset 2-3 oktober
AB TIPSTJÄNST

Lõuna-Rootsi Eesti Maja peahoone fassaad Lundis St. Petri Kyrkogatanil nr. 17. (Foto Toomas Asu).

Lõuna-Rootsi Eesti Maja väljaehitamisele

LUND, (EPL) — Lõuna-Rootsi Eesti Maja äsjasele juhatuse tegevtoimkonna koosolekule oli palutud "Eesti Päevalehe" esindaja, et anda informatsiooni suve jooksul Eesti Maja juures teostatud ehitustöödest.

Samuti kuulsime eelolevatest ümberehitamistest, mis nõuavad meie ühiskonna laiemat majandusliku toge, et sellega toimetulla kuna tööd nõuavad suuremaid väljaminekuid. Tegevtoimkonna liikmetest olid kohal: EM juhatuse esimees Rein Asu, asja-ajaja direktor Lembit Aring, majandusjuht Madis Laas ja Klubi esimees Andreš Koern.

Jatkuvatest ehitustöödest on käimas peamaja õuepoolse tiiva alumisele korrale tuleva ruumika kohviku elektri installeerimine. Samal ajal jatkuvad köögiosa ehitustööd, baarileti kohale asetamine ja värvimistööd. Neid töid teostatakse oma vabatahtlike tööjõududega, mida loodetakse lõpule viia lähemal ajal.

Peamaja keldrikorrusel on suve jooksul juurde ehitatud 2 tuumi. Ühte ruumi asetatakse Lundi linnaga sõlmitud lepingu põhjal EM hoonete kaugkütte tsentraal. Teise ruumi tuleb keskus hoonete elektrivooluga varustamiseks. Selle ruumi korda-seadmisega oli kiire kuna hoonetes seni olevate gaasipliitide gaasiga varustamine lõpetatakse linna poolt käesoleval sügisel. Edaspidi on hoonetes elektripliidid.

Õuel asuva ühekorruselise väikese maja juures on käimas alusmüüride ja fassaadi korrastustööd. Selles majas seisavad ees siseseinte kõrvaldamine ja suure, ruumika saali ehitustööd, kuhu tuleb ca 100 istekohta. Seda saab siis kasutada nii teatrietendusteks, suurematele koosolekuteks, aktusteks jne.

Nimetatud väikese maja ühendamiseks peamaja tiibehitusega, kus on valmimas avar kohvik ja klubiruumid teostatakse uusehitusena eri hoone näol. Selle ehitamine algab niipea, kui on lõpetatud kohviku ehitustööd. Selle uue maju ühendava juurdeehituse eeltööde raames on suve — jooksul teostatud õue maapinna tasandamine ja kinnisvara piiril asuva müüri lammutamine.

Kõigi eelmärgitud ehitustööde teostamise järele asutakse peamajas olevate korterite moderniseerimisele. Iga korter saab kõigi uue sisseseade ja ajakohase vannitoa. Korterite ehitustööd teostatakse soodsa riikliku elamutelaenuga. Seejärele toimuvad peamaja välised värvimistööd.

Eesti Maja ümberehitamiste ja sisseseadete plaanide teostamise konsultgruppi kuuluvad: arhitektid SAR — Gustav Kunnos (ehituste osas), Uldenago Kivikas (sisustuse osas) ja tsiviilinsener Rein Asu (ehituskonstruktsioonide osas). Praegu käimasolevate kohviku ehitustööde osas töötavad tööde planeerijana insener Argo Urblepp ja tööde läbiviijatena ehitusmeistrid: Alfred Loorents, Leonti Kiive, Eduard Peanberg ning Johannes Puhv.

Kõik need tööd nõuavad suuremat majandusliku panust nende läbiviimiseks. Mida vähem on selleks kasutatud laenu, mis vööra oma ja nõuab koormavate protsentide tasumist, seda tugevamatel jalgadel seisab valmiva, ajakohade Lõuna-Rootsi Eesti Maja majandus. EM peakoosolekul 11. juunil otsustati teatavasti suurendada aktsiakapitali 50.000 krooniga 200.000 kr. peale. Sellest summast on seni laekunud umbes pool.

Kogu summa kokkusaamiseks on käimas aktsioon ülemaalises ulatuses. 20. sept. saadeti üle Rootsi 6.000-le eesti leibkonnale üleskutse koos sellele juurdelisatud postgiro sissemaksu kaardiga Lõuna-Rootsi Eesti Maja Lundis aktsiate omandamiseks, et selle läbi toetada meie eestlaste ühisettevõtte teostamist.

Üleskutses öeldakse, et nagu näitavad kogemused, on Eesti Majadel kõikjal suur tähtsus rahvusliku püsimise ja arengu huvides. Lõuna-Rootsis ja Taanis asub umbes 600 eesti leibkonda. Meid ei ole siin palju kuid tahame ka edaspidi jatkata oma elavat rahvuslikku ja seltskondlikku tegevust. On tähtis koondada eriti meie arvuliselt piiratud ühiskonnas võimalikult kõiki põlvkondi ja viia meie tegevus ühise katuse alla.

On kõigi eestlaste huvides, et eestlus püsiks kõikjal, kuhu oleme paisatud pagulastena, ka väljaspool suuri keskusi. Võtke osa suure eesti üritusе — Lõuna-Rootsi Eesti Maja teostamisest: ühinege meie aktsionäride peregа! Kui juba olete aktsionär siis suurendage oma osa aktsiaselt-sis. Aktsia hinnaks on 100:- millele lidandub 10:- asjaajamise kuiude katteks. Lõuna-Rootsi Eesti Maja asub Lundis, St Petri Kyrkogatan 17. Aktsiaseltsi ametlik postiaadress on: AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja, c/o Madis Laas, Boels väg 5, Hjärum, 222 48 Lund.

Jääks loota, et kohtadele saadetud üleskutse leiab elavat vastukaja aktsiate omandamise näol.

OSVALD VIIRSOO.

Eesti Maja õeupoolne hoone, kuhu siseseinte eemaldamisel tuleb saal, mis ühendatakse eraldi uuschitusena teostatava kohviku-klubiruumidega ja peahoonega. (Foto Toomas Asu).

25 aastat viiuliga Vestlus A. Pisukesega

Eesti muusikaelus Rootsis on kindel ja lugupeetud koht Alfred Pisukesel, viiulikunstnikul, kes on Rootsis kõpsenud ja täheletanu äratanud. Ta on loomulik keskne kuju lähemal ajal toimuval kahel kontserdil, kus eesti muusikat nii oma kui laiemale publikule pakutakse: laupäeval, 2. oktoobril Göteborgi kontsertmaja Stenhammari saalis ja 16. okt. Stockholmi kontsertmaja Grünewaldi-saalis. Klaveril on kaastegev. Hilma Nerep-Mossin ja seperan Lehti Aug. Vestleme sel puhul Alfred Pisukesega, kes viimasel ajal teatavasti on täheletanu äratanud ka oma noorteansambliga.

Tunneme kõigepealt huvi Alfred Pisukese kunstnikuteekonna vastu: kust see õieti algas?

— See algas Valgas, kust ma olen pärit. Isa õpetas mulle esimesed võtted oma viiulil. Olin seitsmeaastane ja ise sama suur kui isa viiul. Õppisin hiljem rõõbiti tavalise kooliga ka Valge muusikakoolis. Muutusin lahutamatuks sellele instrumendile. Kuid siis tuli söda vahele. Põgenesin Saksamaale ja tulin sealt Rootsi, kus jätkusid viiuliõpingud eraõpetajate juures. Olen täiendanud ennast Itaalias Siena suveakadeemias, samuti olen hoidnud kõrvad lahti, et võtta kõike saadaolevat parimat.

— Nii sai sinust elukutseline muusik. Kus sa praegu töötad?

— Töötan Sveriges Radio sümfooniaorkestris 12 aastat, enne seda olin sama pikka aega raadio meeleoluorkestris, viimases osas kontsertmeistrina. Kõike seda saab nüüd 25 aastat. . .

Pead seda tegevust rahuldust pakkuvaks?

— Orkestritegevus on eluilespidamine, kuigi selline, milliseI on omad plussid ja ülusad momendid. Loomulikult huvitab mind palju enam mu enda kontserditegevus, kuid paraku ei saa sellega siin maal leiba. Ega mujalgi, kui pole maailmakuulsust. Orkestritegevuse üheks plussiks on just võimalus lähedalt kokku puutuda esinevate maailmakuulsusega muusikutega.

— Eesti publik teab, et oled usinalt esinenud igasugustel eestlaste üritustel ja ka iseseisvalt. Kuidas on olnud sooleosteinemistega rootsi poolel?

— Vägagi sageli ja samuti mitmesugustes seostes. Kirikutes, kontsertidel jne., muidugi raadios jne. Orkestriga koos oleme sõitnud paljudes maades Euroopas, kus on toimunud esinemisi. Solistina olen esinenud taani ja soome ringhäälingutes. Kuid orkestritöö kõrval ei jää ju palju jaksu ega aega üle kõrvalesinemiseteks.

— Kas nendel iseseisvatel esinemistel väljaspoole on võimalusi olnud ka eesti muusika esitamiseks?

— Olen seda esitanud alati ja pidanud oma ohuliseks ülesandeks. Ja kui mõnikord on programmis ka muud muusikat seisnud, siis olen läbi viinud alati vähemalt ühe palagi mõnelt eesti heliloojalt.

— Sinu amplituud on ulatunud ka meeleolumuusikasse. Kuidas suhtud sellesse kergemasse zhanri?

— Mõningi kord on päris meeltülendav pärast tõsisemaladilist muusikat sõõstuda hetkeks ka kergemale poolele. Koos töötades näit. pianisti Julius Jakobseniga, selle taanlasest fenomeeniga, keda ka eestlased tunnevad, oleme sageli südamerõõmuga musitseerinud nn. kergemal poolel. Pärast rasket päevatööd orkestris on päris tore lasta käia näit. "Mustad silmad" või muud taolist. . .

— Ent mis on sinu lemmikmuusika?

— Ma ei saa just ütelda, et mu lemmikmuusika oleks eesti muusika, kuigi eesti rahvamuusika on mulle eriti südamelähedane. Olen seda muide arranzheerinud oma noorteansambli esinemisteks. Minu suurimaks muusikuks on Brahms, kes minu arvates on kõigist kõige parem. Nagu öeldud, esitan aga esmajoones just eesti muusikat, sest selle esitajaid on siin vähe.

— Nimetasid noorteansamblit. Kui palju on neid noori?

— Neid on paregu üheksa kellega koos ma järjekindlalt musitseerin ja töötan. Nende seas on kolm-neli, kelle edasiarendamine erilise andekuse tõttu oleks vajalik. Mõned neist ongi juba õigel teel ja loodan, et nad kaugele jõuavad. Rõhutaksin, et need paar-kolm tundi, mis ma igal nädalal noortega töötan, on mulle väga stimuleeriv, otsekui mingi vitamiinisüst. See on parimaks tasuks mu tööle.

— Kui eelseisvad eesti muusikale pühendatud kontserdid on mõõdas, mis seisab siis ees?

— ootan järgmiseks kevadeks Stockholmi New Yorgis elunevat tshellisti Jüri Tähte, kellega koos moodustaksime viiuli-tshello-klaveri-trio ja teostaksime esinemisi. Mind on kutsutud esinemisreisile USA-sse ja Kanadasse järgmisel sügisel. Ja siis on muidugi vahepealsed igasugused esinemised talvehooaja üritustel. Tööd on käed täis. . .

Lisada võib, et rootsi raadio programmis esitamisel olevad "4 Musikaliska örhängen" programmis nr. 2 on mängitud sisse kvintettansambli poolt, kus esimest viiulit mängib meie Alfred Pisuke.

Vestles: JUHAN KOKLA

Alfred Pisuke ja temast lahutamatu viiul (Foto Andres Loor).

Teatrijuubeleid

26-ndal augustil 1916 asutati Tallinnas Estonia kõrvale veel teine kutseline teater — Tallinna Draamateater. Selle rajajateks olid Karl Menningu õpilased Eduard Türk, Aleksander ja Olly Teetsov, Anna Markus, Karl Tripus ja August Sunne.

Nad olid lahkunud Vanemuisest protesteerides selle vastu, et pärast Karl Menningi lahkumist oli teater läinud üle kergemale repertuaarile. Avalavastuseks oli algupäranď — Chr. Rutoff-Rajasaare näidend "Vastu vett".

Hiljem on 60-neseks saanud teater mitu korda oma nime muutnud. 1950-nendatel aastatel oli selleaegne Draamastudio oma tegevuse rõhuvas osas rändteater, kes võimaldas teatrihuvilistel üle kogu maa tutvuda kõrgetasemelise teatrikunstiga.

Praegu kannab teater nime V. Kingissepa nimeline TRA Draamateater. Juubelihooaega alustatakse ka algupärandiga, lavastamisele tuleb Enn Vetemaa näidend "Roosiaed". See on ühtlasi teatri 777. lavastus. Keskmiselt on niisiis teater igal hooajal lavastanud 13 näidendit.

Novembris pühitseb Estonia balletitrühm 50-nendat aastapäeva. Balletitrühma asutamine toimus Rahel Olbrei algatusel. Juubelietenduseks on valik praeguse repertuaari paremikust.

Liit kommunismiga - sotsialismi enesemõrv

Prantsuse sotsialistlik ajakirjanik Francois Revel on kirjutanud tähelepanuväratanud raamatu "Totalitaarne kiusatus", milles ta esitab põletavaid küsimusi: Kas Itaalia ja Prantsusmaa sotsialistide koostöö kommunistidega kujuneb sotsialistide enesemõrvaks? Kas demokraatlikud heaoluriigid upuvad kõikvõimsasse bürokraatiasse?

Revel väldab, et tõelist sotsialismi ei olevat praegu kuskil ja et sotsialismi ei saa defineerida. Kõik sotsialismi definitsioonid on pärit sotsialistlike usulahkude omavahelistest vaidlustest. Sotsialismi kui niisugust pole üldse olemas, võimalikud on ainult sotsialistlikud meetodid teatud olukordades.

Sotsialism võitleb kahe vaenlasega. Rahvusriigid katsuvad vallutada kõiki võimalikke energiaresursse ja on vaenulikud sotsialismile. Aga sotsialismi surmavaenlane on kommunism. Revel kasutab väljendust "siidkindaga stalinism" (väites, et siidkinda all varitseb raudne käsi). Igasugune kommunism on Reveli meelest suletud ja sotalitaarne. Juba kommunismi idee viitab totaalsele ühiskondlikule kontrollile, mis peab võitlema kõigi teisitimõtlejate vastu. Kommunismi vahendiks on bürokraatia, mis salamahti võtab üle kõik ühiskondlikud funktsioonid. See bürokraatia on ebaefektiivne, anonüümne ja seda ei saa kuidagi rünnata.

Kommunismi liberaliseerumine (nn. eurokommunism) on Reveli meelest ohtlik illusioon, mis korduvalt on üllatanud sotsialiste, kuigi nad selle illusioonsust ikka veel ei usu. Tuleb meenutada Lenini sõnu: Kommunism võib olla liidus kas või kuradiga, peaasi, et see liit viib kommunisti lähemale võimu ülevõtmisele.

Prantsuse sotsialiste on vihastanud eriti Reveli väide, et sotsialistid on alandlikud kommunistide vastu ega julge neid arvustada. Sotsialistid kardavad Reveli arvates, et nad võiksid kuidagi mõjuda kodanlikena või konservatiivsetena. Kommunistid võiksid sel puhul koalitsiooni üles ütelda ja katse, saavutada koos enamust, luhtuks. Sotsialistid võitlevad ainult oma paremal, mitte vasakul tiival.

Samal ajal infiltreerivad kommunistid vaikselt sotsialistide organisatsioone, eriti ametiühinguid. Nad vallutavad hoopis suurema võimu kui nende arvuline tugevus eeldaks. Sotsialistid annavad järele totalitaarsele kiusatusele. Reveli meelest peaksid sotsialistid looma vasakule terava piiri, mis meenutaks raudeesriiet — paremale poole võiks poliitiline skaala olla vabam.

Pole olemas demokraatseid sotsialistlikke ühiskondi, on vaid sotsialistlikud mõjutused kapitalistlikes riikides (näiteks Skandinaavias). Teatud kapitalism peab alles jäämа, et otsustamine ühiskonnas ei toimuks liiga keskendatult ja et vaidlus jääks vabaks.

Vaadeldes tegelikkust Rootsi seisukohalt oleme näinud, kuidas umbes Reveli soovidele vastav ühiskondlik ideaal vaneme põlve sotsialistide juures on ikka enam maad andmas totaalse sotsialismi teoreetilistele ideedele nooremate sotsiaaldemokraatide puhul. Piiritömbamine vasakule pole eriti tuge. Pigemini esineb järeleandmisi partei vasakule tiivale, et ära hoida valijate kardetud üllejooksmist kommunistide poolele. (EPL/AI).

Göteborgi noored kokad

Noored kokad: eesti toitude erikatse sooritajaid Göteborgi Põhjalatütred-Kalevipoeg konnas koos juhtidega. Ühiselt maitsti katsel valmistatud verikäkke, mulgikapsaid, õunapirukaid ja musta eesti leiba. Vasakult istuvad ees juhid Ille Palm, Benita Suu (kursuse juhataja), Karin Päts, Susanna Tomson ja Lii Baumann.

(Foto Kopler).

Göteborgis toimub solistide kontsert

Algava sügishooaja esimese kultuuriüritusena Göteborgis toimub laupäeval, 2. oktoobril kell 15.00 (3 p.l.) Stenhammar saalis eesti solistide kontsert, kus valitud kavaga esinevad meie tuntud muusikakunstnikud Lehti Aug – sopran, Alfred Pisuke – viiul ja Hilma Nerep-Mossin, klaver.

Eelolev kontsert kujuneb göteborglastele oodatud sündmuseks mis peaks pakkuma kaasmaalastele erilist huvi.

Oleks ülearune siinkohal pikemalt tutvustada kontserdi solliste kuna nende kõrgekvaliteediline esinemine on meile kõigile juba varem tuntud. Lehti Aug esines viimati Göteborgis E.V. aastapäeva kontsertaktusel kus oli võimalus nautida tema kaunikõlalist ja koolitatud soprani.

Kontsertmeister Alfred Pisuke on mitmel korral külastanud Göteborgi ja oma virtuoosliku mänguga saavutanud igal pool kõige parema kriitika. Hilma Nerep-Mossin on meile tuntud vilunud solistide saatjana ja hea klaverisolistina.

Nende kolme kunstniku muusikakunsti tase eeldab igati head ja huvitavat kontserti ning korraldajad loodavad, et osavõtt kontserdist kujuneb rohkearvuliseks.

Kontserdi pääsmed on eelmüügil Göteborgi E. Nais- ja Meeskoori liikmeil ja Eesti Komitees, Drottninggatan 27. Peale selle on pääsmed müügil kontserthoone kassas. Alandatud hinnaga pääsmed õpilastele ja pensionäridele on saadaval ainult Eesti Komitees.

Nimetatud kontserdist osavõtmist tuleb ainult soojalt soovitada, lootes, et Göteborgi kaasmaalased, kaasa tuues omi rootslastest sõpru ja tuttavaid, täidavad 2. oktoobril Stenhammar-saali viimse kohani. (EPL/HT).

Kalju Lepik 10 keeles

Kalju Lepik: Surmal on lapse silmad. Death Has a Child's Eyes. Valitud luuletused (1946–1973) koos tõlgetega üheksasse keelde. Selected Poems (1946–1973) of an Estonian Poet in Exile in Nine Languages (with Originals). Kirjastus Maarjamaa. Rooma 1976. Illustratsioonid Otto Paju. 208 lk.

Väikerahva kirjandusel on raske keelepiiridest välja murda. Kõige raskem on see luule puhul, kus tõlkimine tähendab enne kõike uuestiluuletamist. Selle tõttu on käesolev raamat, mis sisaldab suure osa (aga mitte kõike) uusloomingut Kalju Lepiku värsside põhjal. Kokku on tõlgitud 39 luuletust, neist nii mõnedki mitmesse keelde, leidub isegi sama luuletuse kaks soomekeelset tõlget. Soome keeles esineb (kui sinna lisada ka karjala murre) 17 luuletust, ungari keeles 6, rootsi, saksa ja itaalia keeles igaas 5. läti keeles 3, inglise ja prantsuse keeles kummaski 2 ja leedu keeles 1 luuletus, kokku 47 tõlget.

Tõlkijaid on kokku 19: Onni Pekka Uotinen, Viljo Kajava, Aino Kaasinen, Mauno Koski, Helmer Winter ja Arvo Turtiainen – soome keelde, J. Kamppi – karjala murdesse, Astrid Ivask – läti keelde, Zina Katilishkienė – leedu keelde, Imre Czanadi ja Dezső Tandori – ungari keelde, Karl Ristikivi ja Sylvia Airik-Priuhka – rootsi keelde, Hildur Juccum ja Martha von Dehn-Grubbe – saksa keelde, W. K. Matthews – inglise keelde, Margherita Guidacci ja Vello Salo koos – itaalia keelde, Ilmar Laaban on tõlkinud Kalju Lepiku luulet koguni kolme keelde – rootsi, saksa ja prantsuse.

Tõlgete kvaliteedi üle otsustajana ei saa allakirjutanu end küllalt kompetentseks pidada – ei ole aga kohanud midagi, mis otse häiriks. Ja keeltest, milles allakirjutanu oskus pisut parem, võiks esile tuua Viljo Kajava, Sylvia Airik-Priuhka ja Hildur Juccumi sõnastust.

On olemas antoloogiaid ühe rahva luule (või luuletajate rühma) tõlgetest mõnesse teatud keelde. Ent ühe luuletaja tõlkevalimik üheksasse keelde peaks küll olema haruldus ka rahvusvahelisel raamatuturul. On Maarjamaa kirjastuse teeneks, et see on peale juba mõne varema haruldusе oma produktsiooni võtnud ka meie silmapaistvama pagulasluuletaja loomingu tutvustamise väljaspool.

Ometi pole Kalju Lepiku luule oma isikupärase sünteesiga eesti rahvalaulu ürgsetest ja tänapäeva luule amorfsetest vormidest kuidagi kergeltõlgitav. Nähtavasti on ta luule sugestiivsus ja kirglik apelleerimine väljapoole mõjutanud tõlkijaid raskele ülesandele lähenema ja lõpule viima. Originaale silmitsedes selgub peaiegi, et tõlkijad on suuremas enamikus valinud Lepiku kümnest kogust just terava eriprofiiliga, ja Lepiku selleaegset stiili iseloomustavaid näiteid. Antoloogia annab oma eestikeelses osas ülsnagi tabava ja mitmekülgse pildi luuletajast.

Vahemaa luuletuste "Pulmas" ja "Anna mulle alandliikkust ka viha päeval" on üle veerandsajandi. Sellesse raami mahub Lepiku areng luuletajana nii vormilises kui sisulises mõttes. Amplituud on lai ja tähtsamad luuletaja vaheastmed ka tõlkeantoloogia valikus ära märgitud.

Antoloogiale on kirjutanud 10-leheküljelise saatesõna Arvo Mägi, see on tõlgitud ja redigeeritud Mare Tiido poolt. Saatesõnas on Lepiku luule asetatud eesti luulearengu üldpilti.

Lepiku luule rahvusvaheline positsioon on saatesõna lõpus kokku võetud Ilse Lehisteli laenatud tsitaadis: "Ta haare on hämmastavalt lai, ülatudes filosoofilistest ja usulistest mõtiskilustest puhta lüürikani. Ta omab rikkaima ja originaalseima sõnavara eesti poeetide hulgas. Lepik kasutab elemente nii eesti suulisest luulest kui ilukirjandusest. See asetab ta otseselt eesti luuletraditsioonikandjate keskele: teda on võimalik põhjani mõista ja nautida ainult neil, kes jagavad temaga ta luules esiletoodud maailma. Aga ta on ka üks moodsamaid eesti luuletajaid lääne-euroopalikus mõttes. Ma pean teda oma põlvkonna suurimaks luuletajaks."

Ar-gi

Kalju Lepiku luulet on elavalt tõlgitud teistesse keeltesse (Foto Tippo).

Välisajakirjanikud toodi Tallinnasse

Tallinnas toimus 27. augustil suur pressikonverents välisrikkide ajakirjanikele, kes selleks puhuks Moskvast kohale sõitsid. Pressikonverents oli ilmselt mõeldud puht propagandaliseks ofensiiviks ja nõukogude korra ülistamiseks Eestis.

Pressikonverentsil rääkis välisajakirjanikele eesti põllumajanduse arengust nõukogude võimu ajal peaministri esimene abi Tõnurist, kes vältis, et söda tekitas Eesti majandusele tohutut kahju, kuid tänu nõukogude rahvaste vennalikule abile olevat taastatud eesti rahvamajandus lühikese ajaga.

Eesti olevat kapitalistliku Euroopa agraarripatsist sotsialistliku ümberkujundamise tulemusena muutunud kõrgeltarenenud industriaal- ja agraarvabariigiks.

Parteimees Tõnurist pidas vajalikuks välisajakirjanikele kinnitada, et põllumajanduse tootmise efektiivsuse suurendamisel olevat olnud eriline tähtsus N. Liidu kommunistliku partei 1965 märtsipleenumi otsustel.

Ta rääkis kohale kutsutud lehemeestele pikalt ja laialt sotsialistliku korra eelistest põllumajanduse korraldamisel ja organiseerimisel.

Eesti peaministri asetäitja Arno Green, kes on 1980 Moskva olümpiamängude organiseerimiskomitee aseesimees ja kannab lisaks sellele "Eesti ENSV välisministri" tiitlit, rääkis välisajakirjanikele rahvuskultuuri arengust, Eesti rahvusvahelistest sidemetest ja Tallinnas tehtavatest ettevalmistustest olümpiamängude purjeregatiks.

Eesti välisministeerium ja Eesti Ajakirjanike Liit korraldasid samal päeval välisajakirjanike auks dinee ning küllalised sõitsid sama päeva õhtul tagasi Moskvasse.

MIG-lendur Ameerikas

LOS ANGELES – N. Liidu uusimat tüüpi jahilennukiga möödunud nädalal Jaapanisse põgenenud vene lendurleitnant Viktor Belenko saabus reisilennukil USA politseivõimude kaitse all USA-sse, kus talle garanteeriti asüüli. Praegu ei ole teada, kas Belenko jääb Kaliforniasse või toimetatakse ta sealt edasi USA idaranikule.

Viktor Belenko on 29-aastane ning kinnitas jaapani võimudele, et ta on põgenemist plaanitsenud juba pikema ajal jooksul kuna ta tahtis pääseda vabadusse. Jaapani võimud ei ole vaatamata Moskva korduvatele nõudmistele ja ähvardustele välja andnud MIG-25 tüüpi jahilennukit, mida uurivad Jaapani ja USA eksperdid.

Enne ärasõitu USA-sse võimaldasid jaapani võimud N. Liidu saatkonna esindajatel kokkusaamise Belekoga. N. Liidu saatkonna esimene sekretär Shiskaev tahtis Belenkole ette lugeda tema naise poolt saadetud telegrammi, kuid Belenko katkestas tema jutu järsult sõnadega: "Ma elan hästi. Ma ei taha rääkida kellegagi. Hakkame minema." Vene saatkonnasekretär mainis mõrgiselt, et see kokkusaamine oli täielik farss ning et Jaapani valitsus peaks selle pärast häbi tundma. Ühtlasi väitis ta, et Belenko oli kokkusaamisel uimastite mõju all.

Tshehhide aatomivarjendid

LONDON (EPL) – Inglise ajalehtede andmetel ehitatakse praegu Tshehhoslovakkias sügavat maa-alust kaitsevarjendite süsteemi, mis võiks varjata miljoneid elanikke võimaliku Ida-Lääne aatomikonflikti puhul.

Varjendite ehitamise käsk on tulnud ilmselt Moskvast. Praha linnas ehitatakse ametlikult allmaaraudteed, kuid on ilmne, et see valmissaamisel kujuneb hiigelsilikuks pommivarjendiks. Arvatavasti mõeldakse sel puhul ka arvukatele Tshehhoslovakkias leiduvatele punaarmee üksustele.

Nato vastuluure on huvitatud küsimusest, kas Tshehhoslovakkia sõjaettevalmistused toimuvad arvestades kaitse- või rünnakusõjaga. (K. P.)

Toetusi Jänese fondist

Sooviavaldused toetuse saamiseks "Rektor Henno harald Jänese nimelisest Mälestusfondist" palutakse sisse anda hiljemalt 3. novembriks s.a. fondi nimele aadressil: Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut, Tulegat. 26, 113 53 Stockholm. Avaldus tuleb esitada vastaval blanketil, mida on võimalik tellida samal aadressil või tel. 08/15 01 60/1338.

Cambridges Kanadas suri 31. augustil Enn Reimo, sünd. 9. jaanuaril 1909 Viljandimaal.

Kohalik elu

ALINGSÅS

Lõikuspüha

Kirikliku lõikuspüha puhul koguduse majas laupäeval, 9. okt. kl. 15 toimub tänujumalateenistus. Pärast seda on naiskogu perenaiste poolt kaetud laud. Õp. Vaga näitab filmi Esto 76-st Baltimores. Kohvilauast osavõtu tasu 15:- isikult. Registreerivad Asta Oksman, tel. 156 45 ja Erik Keskül, tel. 174 49. Tere tulemast!

NORRKÖPING

Koolide tegevus

Norrköpingi Eesti Täienduskoolides on õppetöö alanud.

Täienduskeskkool töötab Haga koolimajas reedeti algusega kell 17.30. Õpetajateks on August Liiv ja Aadu Kajassaar.

Täienduskool ja Mängukool töötavad Eesti Kodus, Vattengränd 7, laupäeviti algusega kell 10.30 Maria Alliku juhatusel, keda assisteerib Susanne Pundi.

Täienduskooli juures töötav Rahvatantsu rühm Aleksander Kaldma juhatusel alustab tegevust Eesti Kodus pühapäeval, 26. septembril kell 17.00.

Norrköpingi Täienduskool võtab osa nii lauljate- kui ka tantsijatega eelolevast Göteborgi Eesti Laulupeost. Aitame kaasa, et see meie rahvuslik suurüritus saab olema jõuline. Sellepärast, nii endised kui ka uued õpilased ja rahvatantsijad on teretulemast vastavatesse gruppidesse. Eelregistreerimine vajalik ei ole.

ESKILSTUNA

Pensionäride koosviibimine

Eskilstuna Eesti Pensionäride Ühing korraldab sügisese koosviibimise KFUM ruumides, Kriebsnsgatan 13 teisl korrusel asuvas saalis laupäeval. 2. okt. kl. 15. Eeskava ettekanne Elmar Vragerilt. Kohvilaud. Teretulnud on ka mitteliikmed. Osavõtt ühingu liikmetele 10:- mittelikmetele 12:-. Osavõtjaid palutakse registreerida hiljemalt 30. sept. tel. 14 89 92 või 11 65 99.

STOCKHOLM

Realistidele

Tallinna Reaalkooli kasvandike järjekordne kooli aastapäeva pühitsemine koos piduliku õhtusöögiga toimub reedel, 8. okt. kl. 19 (kogunemine kl. 18.30) Eesti Majas, Wallingatan 34, eesti üliõpilasorganisatsioonide ühiskorteris Viru. Lähemalt neil päevil väljastatavas ringkirjas.

STOCKHOLM

Soome koor Jakobis

Peapiiskoplik kogudus peab jumalateenistuse kodumaalt lahkumise mälestuseks pühapäeval, 28. sept. kl. 14. Laulab Jyväskylä nikaisor Soomest ja koguduse koor Jüri Raidi juhatusel. Jutlustab kog. õpetaja, orelil Harri Kiisk. Laululehed.

Cambridges Kanadas suri 31. augustil Enn Reimo, sünd. 9. jaan. 1909 Tommuskis Viljandi vallas.

Eesti diviisi ajalugu saksa ohvitseridelt

GESILINGEN (ME) – Kolm sõja ajal Eesti Diivisi kuulunud saksa ohvitseri, viimane diviisiülem Bertold Maack, Rudolf von Keitz ja Werner Mütthel, on asunud diivisi ajaloo koostamisele koos ajaloolise ja poliitilise taustaga.

Sõjaajaloolise teose dokumentatsioni saamiseks on koostajad pöördunud ka endiste eestlastest relvakaaslaste poole üleskutsega, paludes kaastööd ja sõnumeid saata saksa või eesti keeles kahel aadressil: 1) kas peakoostajale Rudolf von Keitzile, kes elab Sandhäuserstrasse 80, 3500 Kassel, W. Deutschland või 2) sõjaajaloo asutusse: Referat Kriegsgeschichte, Dokumentation, Wolfgang Vopersal, Kleisstrasse 2, 4130 Moers, W. Deutschland.

Koostajad on huvitatud igasugusest diivisi puuhuvastmaterjalist, kas käsikirjas, trükitult, pildimaterjalis, fotostaatkoopiais või muul näol. Materjalid tagastatakse pärast läbitöötamist.

Äsjasest välimisest Stockholmis – valimissedeleid jagavaid erakondade esindajaid ja valijaid Kungsholmi valimispunktis (Foto Trummer).

†

Armas abikaasa, isa, vanaisa ja vend

Ilmar Wooremaa

Sünd. 31/8 1906 Saaremaal

Surn. 18/9 1976 Arvikas

Sügavas leinas

SALME

SALME ja LENNART

MARIA

HELGA ja ELMAR

OMAKSED

Jehova on mu karjane mul ei ole millegist puudus.

Matusetalitus toimub neljapäeval, 30. sept. kell 13.30 Trefaldighets kirikus Arvikas.

†

Armast vilistlast

Ilmar Wooremaa'd

mälestab sügavas leinas

KORP! FRATERNITAS ESTICA

†

Armast onu

Ilmar Wooremaa'd

mälestavad sügavas leinas

LIGIT
KARIN
MARJU
AVO
KAARLI

perekondadega

†

Armastatuú sõpra ja kaasmaalast

Dr. med.

Ilmar Wooremaa'd

mälestavad leinas

ILMAR JÕENRUM
VALDEK KÕRGJÄRV
VALTER LÖÖKE
ARNOLD OLM
AUGUST PAAS
ARTUR SAARNAK
JAAN SEIMAR
EDUARD TUUR

perekondadega

VAIKE ANDER-VOOKALJU
ERIKA MANNOFF

Täname kõiki kaasmaalasi, tuttavaid, sõpru ja sugulasi, kes minu mehe, meie isa, vanaisa ja äia

Joh. Aadli

matusetalitusest osa võtsid ja tema kalmu liliedega kaunistasid.

LEINAJA LESK
LAPSED perek.

†

Tulihingelist eestlast ja abivalmis kaasmaalast

Dr. med.

Ilmar Wooremaa'd

mälestavad kurbuses

JAAN REBANE
ARTEMI KREEK
ILMAR VAINU
HERBERT KÄLLU
JOHANNES RIKAS
KARL MÖLDER

perekondadega

JOHANNES LIIKANE
NEEME LINDORG
EVALD KUNNAP

abikaasadega

VAMBOLA KLAUREN
ZOJA TIGANIK
MARTA KOPAMEES
MEERI PRUUN
ERIKA KÖKS

Oma kauaaegset energilist esimeest

Dr. med.

Ilmar Wooremaa'd

mälestab

ARVIKA EESTI SELTS

†

Armas

Ilmar Wooremaa

Esinduskogu saadik 1956—1976

Sügavas leinas

ROOTSI EESTLASTE ESINDUS

†

Armast

Tönis Ausmaa'd

mälestab leinas

RAIMOND ORMUS

perekonnaga

†

Igavesse unne uinunud armast tütre ja õemehe isa

Johannes Põlluaed'a

mälestavad kurbuses

JOHANNES NIINEMETS

abikaasaga

RENATE LILLEPUU

lastega

EVI LIIVER

abikaasaga

MAIMU LINNEBERG

perekonnaga

Puhka rahus meie armsa kodumaa mullas!

• Leinateated

Torontos suri 11. septembril Erna Kreem, sünd. 12. jaanuaril 1907 Türil.

Torontos suri 9. septembril Olav Mats Tõnisson, sünd. 10. mail 1923 Tartus.

Puhjas, Eestis, suri 16. augustil Salme Rekk, n-na Lina, sünd. 29. augustil 1897 Puhjas.

Stockholmis suri 31. augustil Jüri Aatonen.

†

Meie armast, head ja unustamatut

Fanny Larsson'it

N-na Krüger

Surn. 19/9 1976 Stockholmis

mälestavad sügavas leinas

ÖDE ja ÕEMEES

Matusetalitus toimub esmaspäeval, 27. sept. kell 15.45 Heliga Korset kabelis Metsakalmistul.

†

Armast

Fanny Larsson'it

leinavad sugavas kurbuses

ALMA ja HENDRIK ANTON
HELLE ja ÜLO ANTON
HELMI ja MARTIN EELLEND
TALVI ja MÄRT EELLEND
SALME KIMBER
LYDIA LAAS
ELLA ja KALJU SILD
OLDA TALTS
LIISA ja JULIUS TEESALU

†

Kallist sõpra

Fanny Larsson'it

mälestavad leinas

HELENE

MARIE ja WERNER

MIKU

†

Armast sugulast

Doktor

Ilmar Wooremaa'd

mälestavad kurbuses

ALIDE ja ERICH VAST

OMAKSED

kodumaal

†

Ühingu asutajat liiget

Tönis Ausmaa'd

mälestab kurbuses

ESKILSTUNA EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

†

Herbert Krusbach

Surn. sept. 1976 Brüsselis

Mälestavad

ENDISED SÕBRAD

N. Liidu. . . Alg lk. 1

stiinformeeritud lehekss. Klassekampen oli saatnud oma reporteri Teravmägedele uurima olukorda. N. Liidu konsul keeldus teda vastu võtmast.

"Kuid see siin on ju Norra maa-ala", mõtles reporter ja läks omal käel läbi arktilise maastiku Kapp Heeri helikopterite tugipunkti. Ta tegi järgmisi tähelepanekuid:

"Hooned asusid Kapp Heeri maaninal. Nad olid palju suuremad kui olime arvanud ja neid laiendati. Põhja-lõuna suunas oli sada meetrit pikk, kolmekorruseline betoonehitus. Ida-lääne suunas oli pooleli olev, neljakorruseline ehitus, umbes 60 meetrit pikk. Muidu võisime panna tähele mitmeid barakke, töökodasid ja ühe helikopterite kuuri. Väljas oli viis ritta seatud helikopterit".

Reporter arvas, et tugipunktis oleks võimalik ülalpidada mitusada meest, ja oletas, et sääl on ka külladaselt kütteainet ja muud varustust. Siis ta jätkas:

"Küsimus ei seisa selles, kas Kapp Heeris on käsirelvi. Küsimus on selles, et N. Liit on ehitanud siia kõik, mida ta vajab oma tähtsaima operatsiooni jaoks, mille ta kindlasti teostab sõjaolukorras Teravmägedel. See operatsioon on järgmine: Teravmägede lennuvälja vallutamine äkilise õhudessandiga, norraleste vastupanu purustamine ja seega ühe Arktise parima ja tähtsaima lennuvälja kindlustamine sotsiaal-imperialismile.

Nõukogude väed võivad anda löögi ja võtta Teravmägede lennuvälja enne Nato vägesid. Venelased on kindlad, et see õnnestub nendel Kapp Heeri tugipunkti abil".

Leht avaldas arvamist, et venelastel oli just niisugused tagamõtted, kui nad andsid oma heakskiidu norra lennuvälja ehitamisele. Varem nad olid olnud sellele vastu.

N. Liit nõudis teatavasti alguses endale umbes 30 meest Teravmägedele. Norra oli sellele järsult vastu. Hiljem tekkis nn. "naiste söda" — venelased töid oma naisi Teravmägede lennuväljale, kuid viisid nad hiljem tagasi.

Nüüd venelastel on ainult viis lennuväljaametnikku. Need on märtsikuust saadik võtnud vastu ainult üheainsa vene lennuki.

Kuid lennuväljal on eriti pikk stardirada, tervelt 2.200 meetrit pikk. Venelased olid nõudnud seda pikkust, et oleks võimalik võtta vastu eriti raskeid lennukeid, ütles Klassekampen.

Morgenbladet pöördus pärast Klassekampeni artikli avaldamist oma veergudel Norra kohtu- ja kaitseministeeriumi poole.

"Norralased kontrollivad kõike ja N. Liit ei saa teha mingid ehituste laiendusi, millest norralased ei ole teadlikud. Õhuliikluskvalitsuse esindajad käisid hiljuti kontrollimas neid ehitusi ja seadmeid. Venelased ehitavad praegu Kapp Heeris helikopterite kuuri, kasarmuid meeskonnale ja töökodasid", kinnitas kohtuministeeriumi esindaja.

Kaitseminister Rolf Hansenilt Morgenbladet küsis: "Kas sõjaväigi kontrollib nõukogude helikopterite baasi?"

Hansen vastas: "Meil ei ole võimalik kontrollida seda ala, kuna see on demilitariseeritud ja kuna Teravmägede leping keelab sõjaväe kohaloleku".

Morgenbladet küsis veel: "Kas sõjaväigi ei karda, et ehitusi ja seadmeid võidakse kasutada sõjaliselt".

Kaitseministri vastus oli: "Mul ei ole mingit põhjust seda karta. Kuid on selge, et Teravmägede lennuvälja võib kasutada nii tsiviil- kui ka sõjaliseks otstarbeks".

"ROOTSI FIRMA"

Nagu Luleå kommuuninõunik Sven Köhler, kes augustis Moskvas läbirääkimisi käis pidamas maatüki müümiseks venelastele, seletas Expresseni korrespondendile Karl Gustaf Michanekile, olevat ostja, Matreco Handels AB puhtakujuline rootsi firma. Registreeritud Rootsi patendiametis jne.

Kui siis Michanek pöördus Matreco poole Stockholmis, et teada saada aktsionäride-rootslaste nimesid, sai ta vastuse, et "neid on mitu". Kuna aktsionäride nimekirjad on avalikud, siis soovis rootsi ajakirjanik seda näha. Teda paluti oodata. Kui firma ametnik tagasi tuli, ütles ta vabandavalt: "Ma eksisin, meil ei ole rootsi aktsionäre".

96 protsenti kuulub nimelt N. Liidu riiklikule firmale "Avtoeksport" Moskvas, ülejäänud aktsiad aga Soomes registreeritud, ent täielikult samuti venelastele kuuluvale !/Y Konelale.

Nii on siis maad Luleås ostev firma täielikult venelaste oma, õigemini N. Liidu riigi oma. Asjaajaja direktor Stockholmis on venelane Mihhail Rõkin ja tema asetäitja venelane Jurji Popov.

Michanek märgib oma artiklis, et Matreco on olnud aastaid rootsi julgeolekuteenistuse huviobjektiks, kuna selle firma inimestel on olnud kontakte tuntud nõukogude KGB-inimestega N. Liidu kaubandusliku esinduse juurest Lidingöl.

Matreco esindaja Luleås Gunnar Ledin on rõhutanud, et firma juures ei ole spioone, kõik olevat vaid inetu kalialetung.

Pikkuus sai ordeni

Nagu N. Liidus on kombeks autasustati Montreali olümpiamängude medalisaajaid ordenitega. Jalgrattur Aavo Pikkuus ja tema treener Rein Kirsipuu said ordeni "Austuse märk". Märkida võib, et parimini esinenud said Lenini ordeni koos oma treeneritega ja N. Liidu spordikomitee esimehega (8), järgnesid 27 "Tööpunalipu ordeni" ja 28 "Rahvaste Sõpruse" ordeni saajat, kuna 93 said sama ordeni, mis anti eestlastelegi.

Kümnevõistlejate tulemusi

Äsjasel kümnevõistluse maavõistlusel Eesti-Rootsi Tallinnas olid parimate eestlaste tulemused järgmised: 3) Peeter Põld, 7580 (11,1 - 6.79 - 14.75 - 1.86 - 50,1 - 15,7 - 45.00 - 4.30 - 57.56 - 4.37,2), 5) Heino Südoja 7504 (11,1 - 6.78 - 13.83 - 1.86 - 51,4 - 15,6 - 44.96 - 4.20 - 63.50 - 4.29,3), 6) Toomas Suurväli 70378, 8) Vello Lumi 7.73 ja 10) Jaan Lember 6676 punkti. Juunioride poolel võitnud Tõnu Kaukis saavutas samuti üle 7000 punkti — 7298 (11,1 - 7.08 - 13.21 - 1.98 - 52,5 - 14,6 - 40,42 - 53.90 - 5.00,6), kuna Kalev Sädeme teisel kohal jõusid 6955 punktini. Kaukise isiklik rekord on 7483 punkti ja esimesel päeval oli ta punktidesumma parem kui selle tulemuse saavutamisel. Teisel päeval andis aga tunda ta haige käsi ja odatulemus jäi tervelt 10 meetri halvemaks tema tavalisest viskekaugusest.

Millal Eesti millal mitte?

Tallinnas toimus sotsialismimaade noorkorvpallurite turniir, kus esimeseks tuli N. Liidu I Meeskond, teiseks Kuuba, kolmandaks Bulgaaria ja neljandaks N. Liidu II meeskond. Selle taustal, et näit. nädal-paar varem Tallinnas toimus Eesti-Rootsi maavõistlus, torkab silma, et sotsialismimaade omavahelisel võistlusel ei ole juttugi "Eestist" või "Lätist", kuigi teadaolevalt mõlema maa parimad meeskonnad on täielikult mõõdetavad võistlusel esinenud meeskondadega. Nüüd vaatasid eestlased pealt kui venelased mängisid nende pealinnas. . .

Lätlased võitsid eestlasi

Läti-Eesti kergejõustikuvõistlus toimus Rõia Jurmalas, kus lätlased võitsid 215,5:177,5. Võistlesid nii mehed kui naised, tagajärjed olid ilma eriliste tippudeta, kuid puudusid ka mitmed parimad eestlased, näit. Sellik. Lätlastel oli kaksikvõit odas — Lusis 76.24, Doninsh 75,90, ent tihedalt nende kannul H. Puuste 75.80. Lusise 90-meetri lähedased ajad näivad olevat läbi.

Bridgetonis USA-s suri 10. septembril Hanna Hänilene, n-na Putnin, sünd. 20. septembril 1904 Tartus.

KIRIKLIKE teateid

EELKIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. 26/9 kl. 14, soome naiskoor Jyväskylast, kog. segakoor Raidi juhat., kog. õp., orelil Kiisk, laululehed.

ALINGSÅS: Kog. majas lõikuspüha jumalat. 9/10 kl. 15, öp. Vaga, orelil Strömberg, laululehed. Pärast samas kohvilaud, öp. näitab Eesto-filmi.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus jumalat. 29/9 kl. 14, praost Töldsepp, orelil Heinmets, laulur.

GÖTEBORG: Kristiines perek. ja noorte jumalat. 3/10 kl. 14, öp. Vaga, orelil Strömberg, eesti kooli õpilaskoor, laululeheid. Leeri algus, registr. kog. õpetajale tel 031/22 76 79.

HALMSTAD: Olaus Petris lõikuspüha jumalat. 10/10 kl. 14, öp. Vaga, orelil Ström, laululehed.

HELSINGBORG: Slottshagi kirikus jumalat. 26/9 kl. 16, öp. Laantee, orelil Eha Põhl.

LANDSKRONA: Johanneses jumalat. 26/9 kl. 14, öp. Laantee, orelil Eha Põhl.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 26/9 kl. 18, öp. Laantee, orelil Eha Põhl.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 3/10 kl. 17, öp. Laantee, orelil Frisk, pihtk. koosolek.

NORRKÖPING: Matteuses kodum. lahkumise jumalat. 3/10 kl. 14, praost Töldsepp, orelil Piirimets, laulur. Pärast E. Kõdus Töldsepa ettek. kog. elust.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 26/9 kl. 11 liturgia Maria kirikus kabelis, preester Suursõõt.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11 pühapäevakool 26/9 kl. 10, jumalat. kl. 11, Allan Luar, lauluettek. 28/9 kl. 19 palve- ja piiblit., Osmo Haavisto Soomest.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling. 34, vaimulik lauluõhtu 9/10 kl. 18.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 26/9 kl. 14, Loogna ja Saraoja. 29/9 kl. 12 palve.

ALINGSÅS: Betel, Nyg. 19 jumalat. 26/9 kl. 14, külalised Göteborgist-Borásist.

BORÅS: Blåbandis palvet. 25/9 kl. 17, jumalat. 26/9 kl. 10, külalised Göteborgist.

ESKILSTUNA: Filadelfia, Smedjeg. 23 jumalat. 26/9 kl. 16, Laurid Stockholmist kõnes ja laulus.

GÖTEBORG: Blå Bandetis Erik Dahlbergsg. 10 jääb jumalat. ära 26/9 ja peetakse 3/10 kl. 11, Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. igal laup. kl. 15, igal pühap. kl. 15 ja palve/ ja piiblit. igal kolmap. kl. 13.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. jääb ära 26/9, piibli- ja palvet. 25/9 kl. 15 ja 29/9 kl. 13.

NORRKÖPING: Salem, Bredg. 15, jumalat. 2/10 kl. 18, külaline Udo Reebs Austraaliast, lauluettek. Lauridelt Stockholmist.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 26/9 kl. 13, kohal. vennad, ohver välismissionile.

Kohalik elu

ESKILSTUNA

Rahvatants

Eskilstuna rahvatantsutrupp alustab oma sügisperioodi harjutustega pühapäeval, 26. sept. kl. 17 Parkkällarenl Fritidsgårdi ruumes V. STorg. 3.

Kõik endised ja uued tantsijad on tere tulnud.

A. Ranniti külalisest USA-pressis

NEW YORK (EPL) — Solzhenitsõni külastus juunis Yale ülikooli ja Aleksis Rannniti poole on peegeldunud ka USA ajakirjanduses. Nii toob kahe kirjaniku pildid ära suurajalcht New York Times.

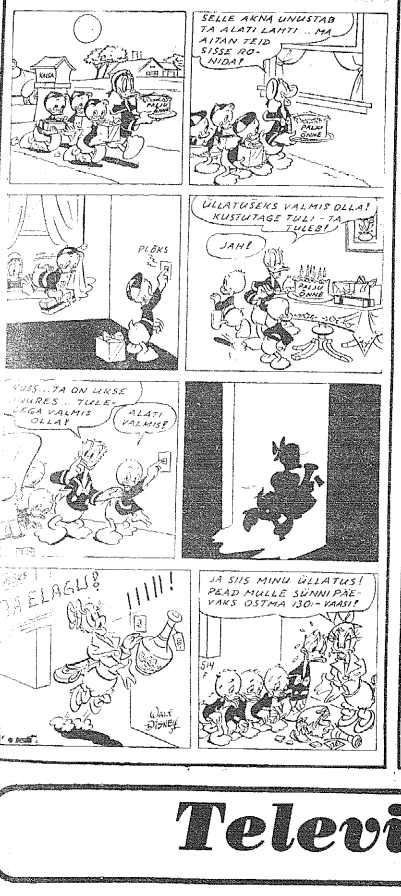
Yale ülikooli Magazine and Journal septembrinumbris on toodud sündmusest kolmeveerline sõnum. Selles on tsiteeritud Solzhenitsõni seisukohta Eesti iseseisvuse kaotamise puhul, mis on kurb fakt kirjanikule, kes austab ja imetleb eestlasi ja on korduvalt neist kirjutanud.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Piilupart Kalle

Fantoom

Televisiooniprogramm

TV Lördag

LÖRDAG 25 SEPTEMBER

TELEVISION 1

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

9.30 Tapahtumia. Aktuellt för finskspråkiga.

10.00 Vastavirtaset.
Motströms — serie för barn och deras föräldrar om en familjs vardagliga problem. Textad på svenska.

10.20—11.00 Kulttuuriraportti.
Kulturrapport från Lappland. Textat på svenska.

17.25 Por favor 2.

Sänds även 28.9 kl. 08.30, 29.9 kl. 11.30.

17.55 Helgmålsbön från Badelunda kyrka i Västmanland.

18.00 TV-nytt och väder.

18.0 Aktuellt i veckan. Textat.

18.30 Skall deltat försvinna? I år pågår en internationell kampanj för att rädda våtmarkerna — myrar, strandängar, kärr och deltaområden. I Botswana ligger Okavangodeltat, ett av de områden den här kampanjen siktar in sig på.

19.20 Familjelagen i cirkel. Textat.

19.30 Fablernas värld. Fröken Stork kommer tillbaka till Skogen-Med-Alla-Djuren.

19.35 Alla vi barn i Bullerbyn. 13. Året om i Bullerbyn.

20.00 Röjning på teatervinden. Några pärlor ur 30-, 40- och 50-talets revyer på Scala, Södran och Folkets Husi Stockholm. Mona Andersson, John Harryson, Beatrice Järås och Olof Lundström fortsätter att ploskra bland godbitarna. Sven Paddock och Uno "Myggan" Ericson presenterar revyhistorik.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.25 Larmet går. 3.

TELEVISION 2

14.00 Samtal för miljarder. Telefonindustrin har nu växt i 100 år.
Vilka möjligheter och risker finns med dagens telekommunikationer och hur fungerar konkurrensen, där företagen slåss, inte med apparater, utan med tekniskt kunnande, och där köparen inte är enskilda individer utan hela länder.
Repris från 24.6.

15.20—16.05 Chile, Chile solidaritet. Ett program om förtrycket i Chile, kampen mot fascismen och de svenska solidaritetsaktionerna för Chiles folk, som främst kom till uttryck i samband med Davis Cupmatchen i Båstad i september förra året.
Repris från 28/1.

16.35 Skattkammarön. Del 4. Textad repris.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Bulleribock.

18.00 Lördags. Anna är tolv år. Tre gånger har hon varit tvungen att fly från sitt hem.

18.30 Vaktparadernas vaktparad. Bo Ancker rapporterar från The Edinburgh Military Tattoo 1976.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Den gyllene tulpanen — fransk-italiensk långfilm från 1952.
Repris från 1969.

21.35 Sicilien — musiken och människorna. En fransk filmdokumentär om den sicilianska musiken som den möter i kyrkan, i arbetet, på festen och i den politiska propagandans tjänst. Men vi får också inblickar i en sicilianskt vardag med arbetslöshet, immigration och med en maffia som i vissa byar behärskar t o m tillgången på dricksvatten.

22.30 TV-nytt och väder.

22.35—23.05 Lördagsfarsen: Krutgubbar. I rollerna: Arthur Lowe, John Le Mesurier och Clive Dunn.

TV Söndag

SONDAG 26 SEPTEMBER

TELEVISION 1

8.30 Por favor 2.

9.00 Gudstjänst från Filadelfiakyrkan i Stockholm.

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.15 Ajankohtainen asia.
Aktuell debatt. Om valutasmuggling och finländare på Costa del Sol.

10.45 Työlaiskasvo.
Porträtt av en arbetare. Mannen vid sikten, skyddsombudsman Altti Jokinen i Kotka.
Textad på svenska.

11.00—11.15 Robin Laulaa.
Robin sjunger tre av sina egna visor.

11.45—13.45 Invandrarnytt:

11.45 Nyheter på finska.

12.15 Nyheter på serbo-kroatiska.

12.45 Nyheter på turkiska.

13.15—13.45 Nyheter på grekiska.

15.00 Kurtisanernas liv — teaterserie efter Balzacs berömda roman.
Repris från 19/9.

16.05—16.35 Invandrarlandet Sverige. Textat. Från Finland till Fagersta.
Repris från 22.9.

17.05 Kampen mot bakterierna. 3. De klentrogna.
Repris från 23.9.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Meddelanden.

18.10 En havsvik. Vid en havsvik drygt en mil från Melbourne i Australien finns tusentals av världens minsta pingviner, australisk pälssäl och ett mycket rikt fågelliv. All industriell utveckling i området har stoppats och mer än 2 miljoner dollar satsas på miljöstudier.

19.00 Röda havets bekantskap. 6. Hämnden.

19.30 Fler kvinnor i politiken. Sammering och debatt efter valresultatet. Deltagare: riksdagsled. Kerstin Anér och Maj-Britt Theorin samt kvinnopolitiker från Sundsvall. Ingela Mothander är programledare och Ewert Karlsson (EWK) tecknar. Sundsvall.

20.05 Kurtisanernas liv. Den unge Lucien de Rubempré vill göra sin lycka i Paris och har blivit häftigt förälskad i en kurtisan, den vackra Esther Gobseck. Men den kärleken ger inga pengar och ingen framgång i livet. Lucien beskyddas av en hemlighetsfull man, som uppträder under namnet abbé Carlos Herrera. Medv. Georges Géret, Corinne Le Poulain, Bruno Garcin, Holger Löwenadler, Pasquale Audret, Malka Ribowska, Martine Sarcey.
Sänds även 3.10 kl 15.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.40 Söndagskväll. "Visa och fävitska jungfrur". Bibelpantomim med Lunds stifts kyrkospel.

21.45—22.35 Amerika. Den välkände engelske författaren och BBC-reportern Alistair Cooke berättar Amerikas historia från Columbus tid och fram till våra dagar.
1. Det första mötet. Cooke berättar om sitt eget förhållande till landet, varför han kom att tycka om det "trots att mitt första möte med USA var Manhattan i New York under depressionen".
Repris från 21.9.74.

TELEVISION 2

10.00—10.20 Privet 1.

10.30—10.50 Förskoleprogram: Om — en flicka som heter Mari. Mari, 5 år, är nyinflyttad från Finland till Sverige.

15.15 Sista striden det är... Med Palme och Fälldin i valrörelsens sista vecka. Repris.

16.10 En cellsam kväll. En musikalisk föreställning om fängelser i ett fängelse.
Repris från 14.9.

16.55 Stäm gitarren.

17.00 Spela gitarr med Ulf G. Ahslund.
Repris i TV 1 27.9.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Barnens bio.

18.00 Två skoputsarpojkar i Lima.

18.30 Pelle Jansson. 4. Snart är det jul.
Repris från 1973.

19.00 Men spåren finns kvar. Olle Häger och Hans Villius söker svaren på några av de klassiska frågorna om vårt gåtfulla förflutna. 4. Rökstenen.
Repris från 5.1.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Wodehouse har ordet. Te hos dadda. Den första av sex P G Wodehousenoveller, bearbetade för TV, med de två engelska komedistjärnorna Pauline Collins och John Alderton i huvudrollerna.
Novellerna är hämtade ur Mulliner-samlingarna, ur golf-berättelserna och från Drönar Klubben.

20.30 Sportspegeln.

21.00 Återblick: Månaden går fort — men dagen blir järvligt lång.
En serie intervjuprogram med några personer i Sverige som upplevt de förändringar som skett i landet sedan seklets början. I det första programmet berättar smeden Erik Andersson om ett hårt liv. Hans kropp är förvärkt av reumatism, han sover sittande några timmar per dygn och har inte varit ute på tretton år.
Ett program av Bengt Röhlander och Lars Ulvenstam. Göteborg.

21.30 Alltid på väg — amerikansk äventyrsserie om två långtradarchaufförer, alltid på väg med nya laster, mot nya mål och nya upplevelser. 1. "Slita hund".

22.20—22.25 TV-nytt och väder.

TV Måndag

MANDAG 27 SEPTEMBER

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00—9.10 Switch on 5, åk 3.

9.15 TV-teater för mellanstadiet. Hemifrån.

9.45—10.00 Människan — djuren — naturen, åk 1—3. 5. Skuggan av en chans.

10.10 Stäm gitarren.

10.15—10.40 Spela gitarr med Ulf G. Ahslund.

Skol-TV:

12.00—12.15 Runt i naturen, åk 1—3. 2. Med andra ögon.

12.45 Äldringsvård: Ett samtal betyder så mycket, åk 2, gymn.

13.10—13.40 De fem sinnena, åk 2—3, gymn. 2. Hörseln.

16.30 Halvfem: Ramsor och sagor från förr och nu.
Loranga, Masarin och Dartanjang.

17.00—17.15 Språka — i dag på finska.
Kalevala. 2. Väinömöinen ja Joukahainen.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ingenmans hus — engelsk serie. 2. Ingen är felfri.

18.30 Sveriges Magasin. Värd Lars-Gunnar Björklund.

19.30 Vart är Indien på väg?

20.05 "Var nöjd!" Revy av Jan Bergquist och Hans Bendrik.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—23.00 Mot väggen. Aktuellt debatt i direktsändning från Umeå. Programledare: Siewert Öholm.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Sesam. Godbitar ur det amerikanska barnprogrammet Sesame Street.

18.00 Bitte 3. 1. Mit dem Zug.

18.10 Privet 1. Program 4.

18.30 Familjen Ashton. Del 3: Skildalägret.

19.20—19.30 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Västtyskland: Backanal. 30 år efter det att dagens Västtyskland föddes ur världskrigets ruiner tycks västtyskarna ha nått sitt mål. Landet är i dag Västeuropas ekonomiska stormakt.
Fabrikerna är stora och rationella, villorna är präktiga, motorvägarna oändliga. Konkurrensen i arbetet, i skolan och på äktenskapsmarknaden är mördande. Det gäller att vara välutrinmad. Men uppoffringarna i miljö och mänskliga värden har varit stora.
Sänds även 2.10 kl 14.

21.00 Astrid Anderberg, keramiker. Djur och djävlar, odjur och älskande par, jättefåglar och pytteviddunder — i sin ateljé på Bornholm arbetar Astrid Anderberg med stengodsskulptur i stort och mycket litet format.

21.35 En ny bok: Agnarna i vinden. Sture Källberg har givit ut första delen av en romanserie som handlar om den stora folkvandringen i Sverige, landsbygdsbefolkningens flyttning till städerna på 30- och 40-talen. Magnus Rosellus intervjuar författaren. Och en svensk lantbrukarfamilj ger sin syn på lantbruk förr och nu.

21.55 TV-nytt och väder.

22.00—23.10 Ett halsband till min älskade. Sovjetisk långfilm från 1971.

TV Tisdag

TISDAG 28 SEPTEMBER

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00 Vid Medelhavet, åk 5. 1. Solkust.
Förskoleprogram:

9.20—9.40 Om — det lilla tåget. Tecknad saga från Jugoslavien.

Skol-TV:

10.00—10.10 Switch on 5, åk 3.

10.15—10.30 Människan — djuren — naturen, åk 1—3. 5. Skuggan av en chans.

10.35—11.05 Matinéteater för gymn. Heil Caesar, del 1.

12.20—12.40 Port of secrets, åk 9. 2. The eleventh room.

12.45 Under Davids stjärna, åk 4—6. 2. Israel i nutid.

13.10—13.35 Brännpunkter, åk 1—3, gymn. 3. 1958.
Förskoleprogram:

14.00—14.20 Om — det lilla tåget.

16.20 Halvfem: Hemligheten. Bosse är en kille som gör vad som helst. Just nu håller han på och stickar. I programmen används också teckenspråk.
Reksio — tecknad film om hunden Reksio.
Mio och Mao.

17.00—17.15 Språka — i dag på turkiska. Takvim. Almanaackan.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Fritid. Pojkförbjudet? Om gymnastique moderne, idrott bara för flickor. Reportage av Ulf Schenkmanis. Karlstad.

18.30 Sveriges Magasin. Vård Steen Priwin.

19.30 I framåtskridandets namn. 2. Hjälp till utarmning.

20.15 Good old days. Engelsk musichallunderhållning från City Variety Theatre i Leeds. Konferencier: Leonard Sachs.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—23.05 Rädsla urholkar själen. Västtysk långfilm från 1973.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Sesam. godbitar ur det amerikanska barnprogrammet Sesame Street.

18.00 Kontakt med tecken.

18.20 Den första familjen. I år firar USA sitt tvåhundraårsjubileum. Man gör det på många sätt, bl a genom denna stora dramaserie i tretton avsnitt om familjen Adams, mäktigare och inflytelserikare än klanen Kennedy.
2. John Adams, revolutionär (1770—1778). Det politiska klimatet i Englands amerikanska kolonier hårdnar.

19.20—19.30 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Herrskap och tjänstefolk. 4. Nöjesturen.
James har blivit intresserad av flygning och tar lektioner tills han får flygcertifikat. När han sedan köpt en tvåsitsig flygmaskin lyckas han övertala Virginia att komma till flygfältet för att se planet och kanske åka med på en nöjestur.
I rollerna: David Langton, Simon Williams, Hannah Gordon, Gareth Hunt, Jean Marsh m fl.

20.55 Anslagstavlan.

21.00 Västtyskland: Paranoia. Det förgångna är ständigt närvarande i Västtyskland. Spökena är många — skammen och sviterna efter nazismens härjningar, en gammal ingrodd antikommunism som fått nytt o bränsle av Tysklands delning och flyktingarna från öst som strömmat in i Förbundsrepubliken, inskränkningarna i en demokrati som aldrig hunnit få ordentligt fotfäste hos befolkningen, politisk terrorism och extremism.
Sänds även 9.10 kl 14.

22.00 Kvällsöppet. Marianne Söderberg och Östen Wärnerbring med gäster. Malmö.

22.45—22.50 TV-nytt och väder.